

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Pravidla pro živnostníky v České republice
z pohledu institucionální ekonomie
Lucie Jelínková

Bakalářská práce
2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie JELÍNKOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**

Název tématu: **Pravidla pro živnostníky v České republice : z pohledu institucionální ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce je zaměřena na analýzu problematiky živnostenského podnikání a formální (legislativní) pravidla, která danou problematiku upravují. Obsahem práce bude zjištění odlišností podmínek pro živnostenské podnikání v rámci EU a ČR včetně porovnání statistických údajů a vyvození závěrů. Bakalářská práce se zaměří na:

- obecné pojetí živnostenského podnikání v ČR
- úlohu státu v živnostenském podnikání
- podmínky pro živnostenské podnikání v EU
- analýzu statistických údajů
- syntézu a vyhodnocení zjištěných poznatků

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

KLUSOŇ, V. *Instituce a odpovědnost : k filozofii ekonomické vědy*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 319 s. ISBN 80-246-0722-0

PRŮCHA, P. *Živnostenské oprávnění*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. 256 s. ISBN 80-210-1656-6

ŠTĚPÁNOVÁ, Silvie. *Zakládáme a provozujeme živnost*. 1. vyd. Brno : Computer Press, a. s., 2007. 224 s. ISBN 97-88025117354

Ec.europa.eu [online]. 1995-2009 [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/youreurope/business/index_cs.htm>

Zákon č. 455/1991 Sb. ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce:

30. června 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 14. 4. 2010

Lucie Jelínková

Poděkování:

Děkuji tímto své vedoucí bakalářské práce Doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za odborné vedení, poskytnuté rady a cenné připomínky, které mi poskytla v průběhu psaní této práce.

Nejvíce bych ale chtěla poděkovat svému otci za nejen finanční, ale především psychickou podporu po celou dobu mého studia. Dále také celé své rodině a osobám blízkým.

ANOTACE

Práce je věnována problematice živnostenského podnikání a formálním (legislativním) pravidlům utvářející podnikatelské prostředí. Náplní a cílem této práce je zjištění odlišností podmínek živnostenského podnikání v ČR a EU. Práce pojednává o úloze státu v této oblasti, podpoře podnikání a zajištění této podpory prostřednictvím institucí, dále také o podpoře podnikání a institucionálním zajištění podpory v EU. V práci jsou porovnány statistické údaje vztahující se na tuto problematiku v rámci ČR a EU včetně vyvození závěrů z toho vyplývajících.

KLÍČOVÁ SLOVA

živnostenské podnikání, živnost, instituce, pravidla

TITLE

The rules for traders in Czech republic : from the point of institutional economics view

ANNOTATION

The work is devoted to the self-employment and formal (legislative) rules shaping the business environment. The content and the aim of this study is to identify differences in terms of business in the Czech republic and the EU. Paper discusses the role of law in this area, supporting entrepreneurship and providing this support through the institutions as well as promoting entrepreneurship and ensuring institutional support in the EU. The paper compares the statistical data related to this issue within the Czech republic and the EU including drawing conclusions from it.

KEYWORDS

trade business, trading, institution, rules

Obsah

Úvod.....	9
1. Institucionální pojetí	10
2. Obecné pojetí živnostenského podnikání v ČR	12
2.1 Druhy živností.....	13
2.1.1 Živnosti ohlašovací.....	14
2.1.2 Živnosti koncesované	14
2.1.3 Provozování živnosti průmyslovým způsobem.....	15
2.2 Živnostenský úřad a registrace.....	15
2.2.1 Jednotný registrační formulář.....	15
2.2.2 Centrální registrační místo	16
2.3 Zánik živnostenského oprávnění.....	17
3. Úloha státu	18
3.1 Podmínky dané státem	18
3.1.1 Pojištění.....	18
3.1.2 Vedení účetnictví.....	19
3.1.3 Daně.....	20
3.1.4 Přijímání pracovníků	21
3.1.5 Předkládání statistických údajů.....	24
3.1.6 Dodržování předpisů v oblasti ochrany životního prostředí	25
3.1.7 Dodržování pravidel v sociální oblasti.....	26
3.1.8 Další kroky směrem k udržitelnosti.....	26
3.1.9 Zánik podnikání.....	26
3.2 Překážka zvaná administrativa	28
3.3 Podpora podnikání v ČR	29
3.4 Zajištění podpory podnikání pomocí institucí.....	30
3.5 Programy na podporu podnikání.....	32
4. Podmínky pro podnikání v EU	36
4.1 Zahájení podnikání.....	36

4.2	Řízení podniku	37
4.2.1	Vedení účetnictví.....	37
4.2.2	Placení daní	38
4.2.3	Řízení pracovníků.....	39
4.2.4	Předkládání statistických údajů	40
4.2.5	Řešení finančních potíží	41
4.2.6	Dodržování předpisů v oblasti ochrany životního prostředí	41
4.2.7	Dodržování pravidel v sociální oblasti.....	42
4.2.8	Další kroky směrem k udržitelnosti.....	43
4.2.9	Zánik podniku.....	45
4.3	Podpora podnikání v EU	45
4.4	Zajištění podpory podnikání pomocí institucí.....	46
5.	Analýza a syntéza statistických údajů	48
5.1	Statistické údaje pro ČR.....	48
5.2	Statistické údaje pro EU	54
6.	Vyhodnocení zjištěných poznatků	61
	Závěr	63
	Seznam obrázků.....	66
	Seznam tabulek	66
	Seznam grafů	66
	Seznam příloh	67
	Seznam literatury	68

Úvod

Tato práce se zabývá pohledem na živnostenské podnikání v ČR z institucionálního pojetí. Vystihuje tento specifický pohled na jasně definovaných pravidlech živnostenského podnikání. Definiuje živnostenské podnikání a ostatní pojmy vztahující se k této problematice, uvádí a podrobněji pojednává o jednotlivých druzích živností. Dále také uvádí kroky potřebné ke vzniku živnosti a cestu vedoucí k zániku živnosti.

Pojednává blíže o úloze státu v této problematice, o stanovených podmínkách, povinnostech a právech podnikatelů v souvislosti se stanovenými podmínkami nejčastěji prostřednictvím zákonů. V souvislosti s tím se zde tvoří i bariéra či překážka zvaná administrativa. Nedílnou součástí, kterou plní stát také svou úlohu, je podpora podnikání v naší zemi a zajištění této podpory pomocí institucí. Je zde krátce nastíněn vývoj přístupu státu k podpoře podnikání a jsou zde uvedeny také jednotlivé instituce zajišťující podporu podnikání a jejich bližší charakteristika.

Nacházejí se zde také podmínky pro podnikání v EU týkající se podnikání od začátku do konce. Podmínky stanovené při zahájení podnikání, při řízení podniku ale i při zániku podnikání, dodržování pravidel a předpisů z různých oblastí. Práce také blíže rozvádí i podporu podnikání v EU, přístup EU k této problematice a následné zajištění podpory podnikání pomocí institucí a bližší charakteristiku těchto institucí.

Cílem práce je zjištění odlišností podmínek pro živnostenské podnikání v rámci ČR a EU včetně porovnání statistických údajů týkajících se celé této problematiky živnostenského podnikání, jejich analýza, následná syntéza a vyhodnocení těchto statistických údajů spolu s vyvozením závěrů.

Práce uvádí také celé shrnutí této problematiky a hodnocení autora.

1. Institucionální pojetí

„Institucionální ekonomie chápe instituce jako pravidla hry ve společnosti resp. jako omezení, jež regulují mezilidskou interakci a strukturují ekonomické, politické, sociální a další podněty lidí“ [4]

Do pojmu instituce zde nejsou zahrnuty organizace oproti používání tohoto termínu v běžném jazyce. Organizacemi rozumíme skupiny jednotlivců, tedy například podniky, firmy, družstva, odbory, církve, státní úřady a další. I přesto, že se řídí jistými pravidly a jejich chování je tedy institucionálně omezeno, institucemi v uvedeném smyslu nejsou.

Instituce se řadí do dvou základních skupin, a to na instituce formální a instituce neformální.

Pod pojmem formální instituce rozumíme pravidla mající podobu zákonů a nižších podzákonných norem, tyto pravidla upravují, neboli regulují činnost jednotlivců a organizace ve veřejném a soukromém sektoru. Tato pravidla jsou přijímána zákonodárnými sbory a nižšími orgány státní moci a stát si jejich dodržování vynucuje. Své vlastní směrnice, regulativy a jiné různé formy pravidel mají i podniky a další organizace, které si prostřednictvím těchto stanovených pravidel definují povinnosti, odpovědnost a požadované jednání členů organizace na různých úrovních. [4]

Širokou škálu pravidel naopak představují neformální instituce, které nejsou přímým produktem intelektu člověka. Staly se základem relativně trvalého společenského upořádání. Jako příklad lze uvést: peníze, trh, soukromé vlastnictví, rodina, jazyk, zvyky, obyčeje, konvence, tradice a další. [4]

V rámci pojmu instituce můžeme také hovořit o obecných a zvláštních pravidlech, hodnotách a normách.

Obecná pravidla pokrývají širokou škálu aktivit a regulují chování obvykle nějakého většího počtu jednotlivců, nebo určité sociální skupiny tím, že stanovují určité zákazy a vymezují tím prostor pro svobodné jednání, které lze nazvat univerzálními pravidly slušného chování. O pravidla zvláštní se jedná tehdy, pokud je ponechán jednotlivcům prostor pro využití jejich znalostí a dovedností k vlastnímu prospěchu a organizaci. Obecná pravidla mají z časového hlediska charakter dlouhodobý, naopak zvláštní pravidla krátkodobý. Lze tedy konstatovat, že obecná pravidla řadíme do kategorie neformálních institucí, kdežto pravidla zvláštní do institucí formálních. Člověk neustále hodnotí a přiřazuje věcem a jevům okolního

světa určité významy, jež udávají jejich užitečnost neboli prospěšnost. Výsledkem hodnocení je hodnota, která ovlivňuje chování jednotlivců i sociálních skupin. Vyjádření hodnoty v imperativním tvaru bývá označeno jako norma (odpovědnost = hodnota, buď odpovědný! = norma). Hodnoty, respektive normy, ovlivňují chování konkrétního jednotlivce tehdy, jsou-li jím přijaty. Jedná se tedy o neformální pravidla, jež vznikají v procesu evoluce a většinou po dlouhá období ovlivňují chování jednotlivců, sociálních skupin i celých národů. Mluvíme například o takových hodnotách, jako jsou ideály svobody, bratrství, rovnosti, sociální spravedlnost, solidarity a další. [4]

2. Obecné pojetí živnostenského podnikání v ČR

Ze strany legislativy upravuje problematiku živnostenského podnikání v ČR zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších platných předpisů (dále jen „živnostenský zákon“).

Za živnost lze považovat takovou činnost, která je vykonávána soustavně, provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených zákonem. V případě, že nedojde k naplnění jakéhokoli z uvedených podmínek, živnost nevzniká. Jedná se o současné naplnění všech těchto stanovených podmínek. [1]

Úplný seznam živností, jejichž vykonávání je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami, jež splňují odbornou způsobilost, a odborné způsobilosti pro výkon těchto činností, je uveden v příloze č. 5 zákona č. 455/1991 Sb.

Zákon také ukládá, jaké činnosti za živnost považovat nelze, jsou jimi: vykonávání činností vyhrazených zákonem státu nebo určené právnické osobě; využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti, která je chráněna zvláštními zákony, jejich původci nebo autory; výkon hromadné správy autorských práv a práv autorskému právu příbuzných podle zvláštního předpisu; výkon kolektivní správy práva autorského a práv souvisejících s právem autorským podle zvláštního právního předpisu; oprava a správa kulturních památek či jejich částí, kterou jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a provádění různých archeologických výzkumů. [1]

Živností dále není v rozsahu zvláštních zákonů činnost fyzických osob, jako například lékařů, lékárníků, stomatologů, psychoterapeutů, veterinárních lékařů, advokátů, notářů, znalců a tlumočnicků, auditorů a daňových poradců, makléřů a mnoho dalších, které jsou uvedeny v zákoně.

Činnost bank, pojišťoven, zajišťoven, pořádání loterií a jiných podobných her, provozování dráhy a drážní dopravy spolu s dalšími činnostmi, uvedenými v živnostenském zákoně rovněž nejsou živností.

Provozovat živnost může fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky, které stanovuje zákon (dále jen „podnikatel“); státní povolení k vykonávání živnosti (dále jen „koncese“) se požaduje jen v případech vymezených zákonem. [1]

„Fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území ČR (dále jen „zahraniční osoba“) může na našem území vykonávat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud z tohoto nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného. Za českou osobu se tedy v rámci zákona považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem na území ČR. Bydlištěm na území ČR se pro účely tohoto zákona rozumí trvalý pobyt na jejím území.“ [1]

Jako všeobecné podmínky upravující provozování živnosti fyzickými osobami zákon uvádí: dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. [1]

U osob právnických musí všeobecné podmínky provozování živnosti splňovat odpovědný zástupce.

Jelikož neodborné provozování určitých činností by mohlo mít za následek ohrožení zájmů spotřebitele či společnosti, ustanovil pro podnikatele živnostenský zákon konkrétní odborné a jiné podmínky pro vstup do živnostenského podnikání.

Zvláštní podmínky provozování živnosti, pokud je tedy zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují, jsou odborná nebo jiná způsobilost, přičemž pod těmito termíny si můžeme představit například potřebné vzdělání, praxi, oprávnění či osvědčení a stanovisko orgánu státní správy.

Existují i jisté překážky provozování živnosti ze strany legislativy pro zabezpečení určitých hranic z hlediska hmotných poměrů zakladatele ať už fyzické či právnické osoby.

„Živnost nemůže být provozována fyzickou nebo právnickou osobou, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs ode dne:

- a) prodeje podniku jedinou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty v době, kdy běží lhůta podle zvláštního právního předpisu,
- b) kdy nabylo právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování podniku nebo ode dne, který byl určen v tomto rozhodnutí jako den ukončení provozování podniku.“ [1]

2.1 Druhy živností

Zákon člení živnosti podle druhu činnosti na obchodní, výrobní a poskytování služeb a podle vzniku práva k provozování živnosti na ohlašovací, které se dále dělí na řemeslné, vázané, volné, a na živnosti koncesované. [3]

2.1.1 Živnosti ohlašovací

Tyto živnosti jsou provozovány na základě ohlášení. Budoucí podnikatel, splňuje-li podmínky stanovené zákonem, ohlásí Obecnímu živnostenskému úřadu svůj záměr podnikat. Provozovat živnost pak může dnem ohlášení živnosti (má platnost k datu zažádání). Tyto činnosti jsou vykonávány na základě vydání živnostenského listu. [3]

Náležitosti živnostenského listu jsou: jméno a příjmení, rodné číslo, obchodní jméno, IČO, předmět podnikání, místo podnikání, doba na kterou je živnostenský list vydán, den vzniku živnostenského oprávnění, datum vydání živnostenského listu. [1]

Rozdělení ohlašovacích živností

- a) řemeslné – jsou uvedeny v příloze č. 1 živnostenského zákona. Spolu se všeobecnými podmínkami musí podnikatel také splňovat podmínkou odborné způsobilosti získanou vyučením v oboru a určitou délkou praxe,
- b) vázané – najdeme je v příloze č. 2 živnostenského zákona. Kromě všeobecných podmínek provozování živnosti jsou u každé vázané živnosti předepsány speciální podmínky odborné způsobilosti (např. provozování autoškoly – odborná způsobilost o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel),
- c) volné – pro jejich provozování jsou stanoveny pouze všeobecné podmínky (není potřeba prokazovat odborné způsobilosti); obory živností volných jsou stanovené nařízením vlády č. 140/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů – nelze si tedy vymyslet vlastní název volné živnosti. [1]

2.1.2 Živnosti koncesované

Provozování těchto činností je podmíněno státním souhlasem a mohou být provozovány výhradně jen na základě udělení koncese. Podmínkou získání koncese je splnění požadované odborné a zvláštní způsobilosti a splnění dalších podmínek uvedených v zákoně. V příloze č. 3 živnostenského zákona jsou uvedeny zvláštní předpisy týkající se odborné způsobilosti potřebné k provozování koncesované živnosti.

Příkladem lze uvést: služby soukromých detektivů, směnářská činnost, provádění veřejných dražeb, pohřební služba, podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady, provozování cestovní kanceláře, provádění trhacích a ohňostrojných prací apod. [1]

Podnikatel může začít podnikat teprve dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Jako náležitosti koncesní listiny zákon udává: jméno a příjmení, rodné číslo (jinak datum narození), bydliště, obchodní jméno a IČO, místo a předmět podnikání, provozování živnosti průmyslovým způsobem, doba na kterou je koncesní listina vydána, datum vydání koncesní listiny, den vzniku koncesní listiny. [1]

2.1.3 Provozování živnosti průmyslovým způsobem

Hovoříme-li o živnosti provozované průmyslovým způsobem, máme na mysli jakýkoli typ živnosti, kde vykonávaná činnost zahrnuje v rámci jednoho pracovního procesu více dílčích činností, které samy o sobě naplňují znaky živnosti. Na návrh podnikatele a po předložení průkazných dokladů o této skutečnosti Obecní živnostenský úřad vydá rozhodnutí, zda se jedná o provozování živnosti průmyslovým způsobem. [1]

Podnikatel může provozovat více živností, má-li na každou živnostenské oprávnění (s výjimkou živnosti provozované průmyslovým způsobem).

2.2 Živnostenský úřad a registrace

„Podle zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů, živnostenskými úřady jsou:

- a) obecní živnostenské úřady, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy,
- b) krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy,
- c) Živnostenský úřad České republiky.“ [2]

Pro podání žádostí prostřednictvím formulářů slouží živnostenský úřad.

Obecní živnostenský úřad vykonává činnosti v rozsahu stanoveném zákonem č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

2.2.1 Jednotný registrační formulář

Jednotný registrační formulář je jakýmsi souhrnným dokumentem všech formulářů, které podnikatel musí před vstupem do podnikání, ale i během podnikání podat, a to na živnostenském úřadě, finančním úřadě, příslušné správě sociálního pojištění, Úřadu práce a zdravotní pojišťovně. Náležitosti, které jednotlivé úřady požadovaly, se sjednotily do jednoho formuláře, zpřehlednily se pro podnikatele a současně došlo k odstranění opakovaného

vyplňování totožných, zejména identifikačních údajů na registračních či přihlašovacích formulářích určených pro všechny dotčené orgány. [12]

Byly vypracovány dva základní typy jednotných registračních formulářů, a to v rozdělení pro právnickou a fyzickou osobu. Tvůrcem bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s dotčenými resorty (Ministerstvem financí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem zdravotnictví). Tento typ formuláře o 2 stránkách lze využít při podání podle živnostenského zákona i pro základní registraci na finančním úřadě, správě sociálního zabezpečení, Úřadu práce a zdravotní pojišťovně. [12]

Pomocí Jednotného registračního formuláře jsou možné tyto registrace resp. přihlášky do evidencí [12]:

Ve vztahu k živnostenskému úřadu: Ohlášení živnosti, Žádost o koncesi, Oznámení změny, resp. doplnění údajů dle § 49, resp. § 56 živnostenského zákona, Žádost o zrušení živnostenského oprávnění, Oznámení o zahájení/ukončení provozování živnosti v provozovně, Oznámení o přerušení provozování živnosti a Oznámení o pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno.

Ve vztahu k finančnímu úřadu se jedná o: Přihláška k registraci k dani z příjmů fyzických osob, Přihláška k registraci k dani z přidané hodnoty, Přihláška k dani z nemovitosti, Přihláška k dani silniční, Přihláška k registraci pro plátcovy pokladny, Přihláška k registraci - stálá provozovna a Přihláška k dani z příjmů jako plátcí: daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků; daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně; zajišťující daň z příjmů.

Ve vztahu k České správě sociálního zabezpečení: Oznámení o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti OSVČ, Přihláška k důchodovému a nemocenskému pojištění OSVČ

Ve vztahu k úřadu práce: Hlášení volného pracovního místa, resp. jeho obsazení (týká se jak fyzických osob, tak osob právnických).

Ve vztahu ke zdravotní pojišťovně: Oznámení pojištěnce (fyzické osoby) o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti.

2.2.2 Centrální registrační místo

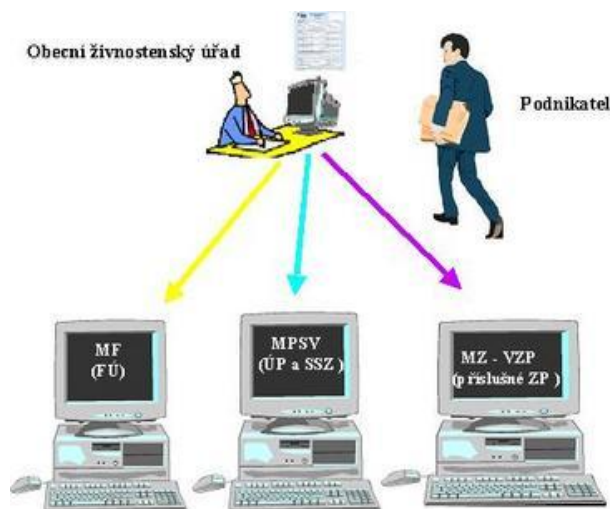
Na kterémkoliv obecním živnostenském úřadě, (centrálním registračním místě, dále jen CRM), jimiž jsou určeny odbory v 227 obcích na území ČR, lze splnit registrační

povinnosti fyzické osoby, která zahajuje podnikatelskou činnost v rámci živnostenského zákona.

Následující schéma zobrazuje jednotlivé procesy vykonávané přímo z CRM. Jednoduchost systému spočívá v kompletnosti dílčích úkonů, které lze z jednoho centrálního místa pomocí informační technologie vykonat. Jedná se o podání informací získaných od podnikatele, jakožto nově začínajícího podnikatelského subjektu, dalším institucím.

Obrázek 1: Schéma procesů na CRM

Zdroj: Dostupný z WWW: < <http://www.businessinfo.cz/cz/> >

2.3 Zánik živnostenského oprávnění

Zákon udává, že zánik živnostenského oprávnění nastává: smrtí podnikatele, zánikem právnické osoby, výmazem zahraniční osoby z obchodního rejstříku, uplynutím doby, pokud bylo vydáno na dobu určitou, rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění anebo že se subjekt rozhodl učinit takto dobrovolně. [1]

Pokud živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění, v některých případech nemůže podnikatel znovu ohlásit živnost, nejdříve pak po uplynutí 3 let po zrušení živnosti. [1]

3. Úloha státu

Stát jakožto instituce plní v oblasti živnostenského podnikání zásadní roli. Vytváří, jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, pomocí zákonů určitá pravidla pro stanovení přesných mantinelů v rámci této problematiky, které podnikatelé musí ze zákona dodržovat. Stát je tedy nejen tvůrcem pravidel, ale hlavně řídicím orgánem, správcem a také kontrolorem.

3.1 Podmínky dané státem

Stát stanovuje pravidla zejména pro zahájení podnikání ale i v rámci řízení vytvořeného podniku a jeho zániku.

Tato práce je zaměřena pouze na živnostníky, kteří tvoří vlastně podmnožinu osob, vykonávajících samostatnou výdělečnou činnost (dále jen „OSVČ“). Živnostník je OSVČ, která podniká na základě živnostenského oprávnění a podle živnostenského zákona. Každý živnostník je OSVČ, ale ne každá OSVČ je živnostníkem. OSVČ jsou osoby, které si vydělávají samy na sebe dle zvláštních právních předpisů. Jedná se například o osoby podnikající v zemědělství, advokáty, znalce, tlumočníky či daňové poradce a také umělci a osoby, které se živí jinou tvůrčí činností vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmů. [5]

Živnostník je tedy fyzická osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění. Většinou vykonává činnost menšího rozsahu a to sama, případně s tichým společníkem. Ve většině případů také podnik sama řídí a vede.

Podmínky pro zahájení podnikání již byly řečeny v předchozí kapitole, než tedy podnikatel začne podnikat, musí získat živnostenské oprávnění. Na kterémkoli živnostenském úřadě podnikatel vyplní Jednotný registrační formulář, čímž se provedou najednou všechna potřebná ohlášení a registrace - na pojišťovny, finanční i živnostenský úřad.

Poté, co podnikatel projde všemi kroky k zahájení svého podnikání, čeká ho plnění dalších podmínek a norem stanovených při chodu, správě a řízení podniku.

Jsou jimi například:

3.1.1 Pojištění

Je-li pro podnikatele podnikání hlavní činností, musí platit měsíčně zálohy na zdravotní pojištění i sociální pojištění a má-li to jako vedlejší činnost, zdravotní i sociální

pojištění doplatí až po skončení roku po podání daňového přiznání. Bude-li mít nízký zisk, sociální pojištění nebudeme muset zaplatit vůbec. [6]

3.1.2 Vedení účetnictví

Otázky z oblasti účetnictví jsou v České republice upraveny v zákoně o účetnictví.

Vedení podvojného účetnictví [12]

Podvojně účetnictví musí podnikatel vést v těchto případech:

- a) obrat podnikatele za loňský rok (např. 2009) přesáhl 25 milionů Kč, podvojně účetnictví povede od příštího roku (např. od 1.1.2011)
- b) povinnost vedení účetnictví podnikateli ukládá zvláštní právní předpis
- c) povede účetnictví na základě vlastního rozhodnutí

V ostatních případech stačí daňová evidence.

Vedení daňové evidence [12]

Daňová evidence nahrazuje dřívější jednoduché účetnictví. Slouží ke zjištění základu daně z příjmů z podnikání. Obsahuje daňovou evidenci příjmů a výdajů (ta zahrnuje všechny peněžní i nepeněžní příjmy a výdaje: příjmy obdržené hotově, bankou či fyzicky od 1.1. do 31.12., daňově uznatelné výdaje vydané od 1.1. do 31.12., odpisy dlouhodobého majetku, stravné při pracovních cestách a výdaje na auto) a daňovou evidenci majetku a závazků (především nesmí chybět: inventura majetku k 1.1. a 31.12., přehled pohledávek k 1.1. a 31.12. a přehled závazků k 1.1. a 31.12.).

Vše musí být doloženo doklady, které se musí spolu s evidencí archivovat.

Zjednodušené účetnictví [12]

Zjednodušené účetnictví je bohužel stále účetnictví podvojně. Platí proto pro ně všechny povinnosti a zásady účetních jednotek s podvojným účetnictvím v normálním rozsahu, účetní postupy a metody musí být v souladu s českými účetními standardy.

Ve zjednodušeném účetnictví jsou prominuty nebo zjednodušeny některé povinnosti a účetní metody, například v účtovém rozvrhu stačí používat jen skupinové syntetické účty, není třeba analytických ani podrozvahových účtů; sestavování účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu a další.

Další povinnosti podnikatelů v oblasti účetnictví [12]

Účetní povinnosti podnikatelů blíže specifikují České účetní standardy. Cílem těchto standardů je stanovit pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, základní postupy účtování na účtech za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.

Účetní jednotky také povinně sestavují účetní závěrku v plném nebo zjednodušeném rozsahu.

Účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu mohou sestavit účetní jednotky, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem s výjimkou akciových společností, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu.

Účetní jednotky jsou také povinny provádět inventarizaci, kterou zjišťují skutečný stav veškerého majetku a závazků a ověřují, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků. Provedení inventarizace musejí prokázat u veškerého majetku a závazků po dobu 5 let po jejím provedení.

Podnikatel je povinen archivovat účetní záznamy. Jsou stanoveny odlišné lhůty pro úschovu. Účetní záznamy mohou být použity při daňovém řízení, správním řízení, trestním řízení a z důvodů sociálního zabezpečení.

3.1.3 Daně

Problematiku daní obecně upravuje zákon o správě daní a poplatků.

Rozlišujeme daně přímé, které závisejí na příjmu, a nepřímé, které se týkají spotřeby (nákupu zboží a služeb).

Existuje osm různých daňových kategorií:

- a) daň z příjmů - ta představuje hlavní daňovou povinnost. Je rozdělena na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.
- b) daň z přidané hodnoty (DPH) - DPH je nepřímá daň, která se vztahuje na většinu daňových plnění v České republice. Existují dvě různé sazby: základní sazba ve výši 20 % a snížená sazba ve výši 10 %. Podnikatel musí plnit všechny povinnosti plátce DPH a podávat daňové přiznání k DPH po každém čtvrtletí. Po skončení roku musí podat daňové přiznání k dani z příjmu, zaplatit daň z příjmu, podat Přehledy pojištění a zaplatit pojištění.

- c) spotřební daň - tato daň se uplatňuje u některých specifických typů zboží (minerální oleje, lihoviny, pivo, víno a tabákové výrobky).
- d) silniční daň - ta se uplatňuje pouze na vozidla, která se používají pro podnikatelskou činnost. Daňové sazby jsou definovány jako pevné roční částky.
- e) daň z nemovitostí - zpravidla se uplatňuje na pozemky a budovy. Existuje však mnoho výjimek. Daň z pozemků závisí buď na rozloze pozemku, nebo na jeho ceně, jakož i na využití pozemku a jeho umístění. Daň ze staveb závisí na velikosti zastavěné plochy, na účelu využití budovy a na jejím umístění.
- f) daň z převodu nemovitostí - tato daň se uplatňuje při převodu nemovitosti za úplatu.

[12]

Každý druh daně je definován v konkrétním právním předpisu. Správa a výběr jednotlivých daní spadá do kompetence Ministerstva financí České republiky a jeho podřízených správních orgánů, zejména místních finančních úřadů.

Registrační povinnost je stanovena v zákoně o správě daní a poplatků.

Daňové přiznání lze podat klasicky v tištěné podobě buď na místně příslušném finančním úřadu, nebo elektronickou cestou v aplikaci České daňové správy e-podání.

3.1.4 Přijímání pracovníků

Povinnosti podnikatele coby zaměstnavatele jsou stanoveny v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Důležitou oblastí řízení lidských zdrojů je získávání a výběr zaměstnanců, jejich motivace k požadovanému pracovnímu výkonu, vzdělávání a osobní rozvoj.

Pro konkrétní skupiny zaměstnanců platí zvláštní podmínky: mladí lidé, ženy a osoby se zdravotním postižením.

Podnikatel musí podle zákona uzavřít se zaměstnancem pracovní smlouvu, aby ho mohl přijmout do pracovního poměru. Rozlišujeme dva hlavní druhy smluv a to pracovní smlouvy a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Stejně tak jako existují určitá pravidla pro přijetí pracovníka, existují i v případě rozvázání pracovního poměru. Pracovní poměr lze rozvázat: výpovědí ve zkušební době (okamžitě, nebo dle dohody), vzájemnou dohodou, výpovědí zaměstnance, výpovědí zaměstnavatele, okamžitým zrušením ze strany zaměstnance, okamžitým zrušením ze strany zaměstnavatele, uplynutím doby pracovního poměru, smrtí zaměstnance. [7]

Zákoník práce definuje společné principy odměňování a chrání zaměstnance před nespravedlivým zacházením, jako jsou nepřiměřeně nízké mzdy a platová diskriminace.

Důležitou kapitolou v této oblasti je také zaměstnávání cizinců.

Občané EU nebo Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska nejsou považováni za cizince. Požívají stejných práv jako čeští občané a nepotřebují pracovní povolení.

Pracovněprávní vztahy mezi cizincem a zaměstnavatelem se řídí především zákoníkem práce, obdobně jako je tomu i u zaměstnanců - českých občanů. V případě zaměstnanců - cizinců se však vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem řídí rovněž ustanoveními zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním.

K zaměstnání cizince v České republice je zapotřebí: povolení k zaměstnání a povolení k pobytu za účelem zaměstnání; nebo zelená karta, která v sobě zahrnuje povolení k zaměstnání i k pobytu; písemná pracovní smlouva; placení sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatelem. [7]

Cizince lze v České republice zaměstnat pouze na volné pracovní místo ohlášené úřadu práce, které nelze obsadit občanem České republiky EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska. [7]

Je nutné, aby však podnikatel dodržoval minimální sociální pravidla, zejména zákaz diskriminace, rovnost mužů a žen a bezpečnost a ochranu zdraví.

Pracovněprávní vztahy se řídí několika základními pravidly.

Je stanovena základní sazba minimální mzdy, základní délka týdenní pracovní doby, dále je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci přestávku.

Existuje zde i pracovněprávní ochrana v tom, že zaměstnanci jsou chráněni zákoníkem práce před neopodstatněným ukončením pracovního poměru. Zaměstnavatel totiž může dát zaměstnanci výpověď jen z důvodu výslovně stanoveného zákoníkem práce, samotná výpověď musí být v písemné podobě.

V případě sporů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem o nároky z pracovního poměru projednávají a rozhodují občanskoprávní soudy.

Stávka a výluka jsou krajními prostředky řešení kolektivních sporů. Zaměstnanci mají na stávku nárok vyplývající z Listiny základních práv a svobod.

Závazné sociální předpisy doplňují požadavky týkající se řízení pracovníků.

Podniky mohou jít z vlastní iniciativy nad rámec minimálních společensko-právních požadavků.

Povinnosti zaměstnavatele na Okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ) [12]

Povinnosti na OSSZ při zaměstnávání pracovníků upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění.

Každý zaměstnavatel se do 8 dnů od nástupu prvního zaměstnance musí na předepsaném tiskopise přihlásit u příslušné OSSZ do registru zaměstnavatelů. Stejně tak má povinnost do 8 dnů hlásit jakoukoliv změnu a podat odhlášku z registru zaměstnavatelů do 8 dnů od skončení zaměstnání posledního zaměstnance.

O účasti na nemocenském pojištění je nutné informovat příslušnou OSSZ a to pomocí předepsaného tiskopisu – Oznámení o nástupu do zaměstnání. Za zaměstnance je podává zaměstnavatel. Termín přihlášení nového zaměstnance k pojištění je do osmi dnů od nástupu zaměstnance do zaměstnání. Při ukončení zaměstnaneckého poměru je povinen zaměstnavatel ve stejném termínu zaměstnance odhlásit.

Oznámení lze taktéž podat v elektronické podobě přes Portál veřejné správy.

Zaměstnavatel k Oznámení o nástupu do zaměstnání dokládá ještě kopie písemně uzavřené pracovní smlouvy a „Potvrzení při změně zaměstnání“ (tzv. zápočtový list) zaměstnance z předchozího zaměstnání.

Základem pro výpočet pojistného jsou vyměřovací základy zaměstnanců. Vyměřovací základ tvoří úhrn všech započitatelných příjmů zaměstnance v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění, v rozhodném období. Tímto rozhodným obdobím je kalendářní měsíc, za který se pojistné platí.

U zaměstnavatele je to 25 % z vyměřovacího základu, u zaměstnanců 6,5 % z vyměřovacího základu.

Zaměstnavatel sráží pojistné zaměstnanci ze mzdy (platu) a odvádí je spolu s pojistným, které musí platit sám, na účet příslušné OSSZ.

Povinnosti na zdravotní pojišťovně při zaměstnávání pracovníků [12]

Povinnosti na zdravotní pojišťovně při zaměstnávání pracovníků upravuje zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

U přihlašování firmy je nutné vyplnit „Přihlášku zaměstnavatele“ a doložit doklad, podle kterého zaměstnavatel svou činnost provozuje (živnostenský list, koncesní listinu).

Oznamovací povinnost je do 8 dnů od zahájení činnosti, firma se přihlašuje v místě trvalého bydliště (fyzická osoba), v místě sídla firmy (právnícká osoba).

Všechny změny, týkající se zaměstnanců (nástup, odhlášení při ukončení pracovního poměru, skutečnosti rozhodné pro platby pojistného státem jako přiznání důchodu) se oznamují na tiskopise Hromadné oznámení zaměstnavatele (do 8 dnů od data změny).

Zaměstnavatel odvádí pojistné za jednotlivé kalendářní měsíce prostřednictvím „Přehledu o platbách pojistného“. Přehled je nutno zaslat na příslušnou zdravotní pojišťovnu s údaji o počtu zaměstnanců pojištěných u příslušné zdravotní pojišťovny, vyměřovacím základu a výši pojistného.

Pojistné činí 13,5 % z vyměřovacího základu pro zaměstnance (4,5 % pojistného hradí zaměstnanec, 9 % uhradí zaměstnavatel). Pojistné je plátce pojistného povinen si sám vypočítat. Pojistné zaměstnavatel srazí zaměstnanci i bez jeho souhlasu, v souladu se zákonem.

Zaměstnavatel je povinen vést evidenci o všech skutečnostech oznamovaných v rámci oznamovací povinnosti zdravotní pojišťovně. Dále je povinen vést průkaznou evidenci o uskutečněných platbách pojistného a na žádost zdravotní pojišťovny předložit údaje rozhodné pro výpočet pojistného včetně rodného čísla každého zaměstnance.

Zaměstnavatel je povinen oznámit zdravotní pojišťovně, které odvádí pojistné, změny týkající se ukončení činnosti, zrušení organizace nebo její vstup do likvidace (z důvodu provedení kontroly plateb pojistného).

Odvod pojistného provádí zaměstnavatel, zaměstnanec si platit sám pojistné nemůže.

3.1.5 Předkládání statistických údajů

Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě musí společnosti poskytovat státu určité statistické údaje.

Oficiálním orgánem odpovědným za sběr statistických údajů je Český statistický úřad. Před koncem roku vydává Program statistických zjišťování, který upřesňuje účel a obsah zjišťování, dotčenou oblast, způsob ověřování statistických údajů, frekvenci zjišťování a termíny pro podávání údajů. [7]

Statistický úřad odpovídá za shromážděné údaje, které jsou chráněny před jakýmkoli zneužitím. Statistické údaje jsou pak zveřejňovány v různých sdělovacích prostředcích.

Údaje musí podnikatel poskytnout pouze v případě, že je o to požádán a to na vlastní náklady. V případě neúplných či nesprávných údajů nebo zpoždění se uplatňují finanční pokuty. [7]

Podle zákona o státní statistické službě mají zpravodajskou povinnost Český statistický úřad a pracoviště státních statistických služeb ministerstev. Podle tohoto zákona lze stanovit zpravodajskou povinnost ekonomickým subjektům, nikoliv však obyvatelstvu, kde tak může učinit zvláštní zákon. [7]

Intrastat je systém sběru a zpracování dat pro statistiku obchodu se zbožím mezi členskými státy. Zahrnuje i sběr údajů o pohybu zboží, které přímo předmětem obchodu mezi obchodními partnery z různých členských států není. [7]

„Povinnost vykazovat v České republice údaje do Intrastatu vzniká:

- a) osobám registrovaným nebo identifikovaným v České republice k dani z přidané hodnoty,
- b) zpravodajským jednotkám, které jsou registrovanými k dani z přidané hodnoty současně v České republice i v jiném členském státě,
- c) osobám (právníckým i fyzickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k dani z přidané hodnoty v České republice, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.“ [7]

3.1.6 Dodržování předpisů v oblasti ochrany životního prostředí

Právo v oblasti ochrany životního prostředí je zakotveno v mnoha zákonech a souvisejících předpisech. Orgány odpovědnými za zajištění jejich provádění jsou: Ministerstvo životního prostředí, Česká inspekce životního prostředí, Krajské a obecní úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky s Environmentální legislativa. [7]

Inspekce

Pokud podnikatel nedodrží předpisy, uplatňují se pokuty za znečištění ovzduší, ukládání odpadů, vypouštění odpadních vod, odběr povrchových a podzemních vod atd. Naopak ekologické chování odměňují pobídky (ekologické daně, daňové úlevy atd.), které nabízí vláda. [7]

Plnění předpisů z velké části monitoruje Česká inspekce životního prostředí.

Podniky mohou jít z vlastní iniciativy nad rámec minimálních právních požadavků na ochranu životního prostředí.

3.1.7 Dodržování pravidel v sociální oblasti

Sociální pravidla [7]

Zákaz diskriminace, rovné zacházení a rovnost mužů a žen jsou upraveny v zákoníku práce, který stanovuje pravidla pro: pracovní dobu a dobu odpočinku, dovolenou, mzdy náhrady škody především při pracovních úrazech a nemocech z povolání.

Právní prostředky ochrany před diskriminací v pracovněprávních vztazích upravuje antidiskriminační zákon.

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením. Jejich počet je dán 4% podílem na celkovém počtu zaměstnanců.

Podle zákoníku práce je zaměstnavatel povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci, poskytovat potřebné ochranné a pracovní prostředky, oděvy a nápoje.

3.1.8 Další kroky směrem k udržitelnosti

Právní úprava požadavků a postupů v oblasti dalších kroků směrem k udržitelnosti je obsažena zejména v zákoníku práce, zákonu o kolektivním vyjednávání, zákoně o ochraně spotřebitele, jakož i v zákoně o ochraně přírody a krajiny.

Společenská odpovědnost firem [7]

Společenská odpovědnost firem znamená, že firmy přijímají odpovědnost za vliv svých činností na životní prostředí, spotřebitele, pracovníky atd. a podporují veřejné zájmy, tedy dobrovolně eliminují postupy, které poškozují společnost.

Ministerstvo práce a sociálních věcí odpovídá za provádění zákonů z oblasti společenské odpovědnosti firem.

Společenská odpovědnost firem je součástí podnikové strategie. Národní orgán v ČR neexistuje.

3.1.9 Zánik podnikání

Zánik živnostenského podnikání již byl krátce nastíněn v 2. kapitole.

Při ukončení podnikání nestačí pouze zrušit samotné oprávnění, ukončení živnosti je spojeno s dalšími povinnostmi a úkony, které musí podnikatel vykonat.

Ukončení podnikání z vlastní iniciativy [6]

Chce-li podnikatel ukončit živnost z vlastní iniciativy (má například zdravotní potíže, odchází do důchodu a podobně), musí nejprve podat žádost o zrušení živnostenského oprávnění na příslušném živnostenském úřadě (CRM).

Poté je zapotřebí také informovat správce daní, podnikatel musí tedy podat příslušnému finančnímu úřadu daňové přiznání podle zákonných lhůt do konce března (do konce června, v případě, že máte daňového poradce). V případě, že podnikatel vede účetnictví, musíte ho vést až do dne ukončení podnikání. K tomuto dni musí provést účetní uzávěrku v souladu s platnými účetními předpisy.

Další povinnosti při ukončení živnosti má podnikatel vůči zdravotní pojišťovně a České správě sociálního zabezpečení. Skutečnost, že podnikatel končí svou živnost, musí nahlásit do osmi dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém došlo k ukončení živnosti.

Když má podnikatel zaměstnance, tak s nimi končí pracovní poměr z důvodu zrušení zaměstnavatele, výpovědní lhůta je dva měsíce a základní zákonné odstupné je ve výši trojnásobku průměrného platu. Má-li více než 20 zaměstnanců, pak se jedná již o hromadné propouštění a podnikatel je povinen informovat úřad práce, odbory nebo radu zaměstnanců.

Ukončení živnosti živnostenským úřadem [6]

Pokud podnikatel závažným způsobem poruší nebo pravidelně porušuje podmínky stanovené živnostenským zákonem, může mu živnostenský úřad živnostenské oprávnění zrušit nebo provozování živnosti v odpovídajícím rozsahu zastavit. Stejně je to i v případě, když tento návrh podá správa sociálního zabezpečení, tedy pokud podnikatel neplní závazky vůči státu. Mohou to být i jiné důvody, uvádí je živnostenský zákon v § 58.

Hlavní důvody zrušení živnostenského oprávnění živnostenským úřadem jsou: v případě, že podnikatel nesplňuje podmínku bezúhonnosti a nastanou-li překážky v provozování živnosti (vyhlášení konkurzu, rozhodnutí soudu o ukončení činnosti,...)

Podmínky pro ukončení podnikání a likvidaci společnosti jsou stanoveny v několika zákonech. Hlavním je zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění a zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, v platném znění. Kromě toho je potřeba dodržet také

příslušná ustanovení daňových a účetních předpisů, včetně předpisů o zdravotním a sociálním pojištění.

Pro řízení, spravování a kontrolování všech těchto pravidel používá stát své vytvořené instituce, kterými jsou živnostenské úřady a jiné, které mu pak zajišťují pomocí výkonných pracovníků plnění všech stanovených pravidel. Souhrn povinných úkonů z oblasti živnostenského podnikání, které musí daný subjekt plnit, dále činnost jednotlivých úřadů a jejich výkonných pracovníků včetně jich samotných utvářejí tzv. administrativní složku.

3.2 Překážka zvaná administrativa

Vyplňování velkého počtu složitých formulářů, „obíhání“ mnoha institucí a „přebujelá“ administrativa vedla ke složitosti celé této problematiky a zbytečně komplikovala činnost podnikatelům stávajícím a v mnoha případech odrazovala podnikatele budoucí.

Byly již podniknuty kroky ke zlepšení této situace, přičemž krokem, dalo by se říci zásadním, bylo vytvoření tzv. centrálního registračního formuláře a centrálních registračních míst, jak bylo dále rozvedeno v předchozí kapitole. Tento krok v mnohém podnikatelům ulehčil. Navzdory tomuto zlepšení, zůstává administrativa a byrokracie nadále dosti velkým problémem.

Podle článku: „Podnikatelé volají po zodpovědnosti státních úředníků“ z internetového serveru www.podnikatel.cz si malí a střední podnikatelé stěžují na opravdu velké množství potvrzení a výkazů, která musejí povinně vyplnit, poukazují dále na složitost českých zákonů a téměř nulové sankce pro české úředníky za jejich špatná rozhodnutí. O přemístění sídla do zahraničí pak uvažuje celá čtvrtina z nich a to hlavně ze dvou důvodů, jednak kvůli složitosti našich zákonů a také kvůli příliš vysokým daním. Tyto fakta vyplývají ze společného průzkumu Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR a Podnikatelského inkubátoru při Vysoké škole ekonomické v Praze. [12]

Vysoká nespokojenost se projevuje u firem z oblasti poradenství, marketingu a vzdělávání, další působí v oblastech průmyslu a strojírenství, v oblastech pohostinství/hoteliérství, ve zdravotnictví, ve finančním sektoru nebo v ICT/telekomunikacích. [12]

Podnikatele především trápí nadbytečná byrokracie.

Generální ředitelka AMSP ČR Eva Svobodová také uvedla v již jmenovaném článku takto cíl Asociace, související s úředníky a s celou legislativní agendou. Cílem tedy je úplné

zavedení editační povinnosti neboli zodpovědnost státních úředníků za jimi vydaná a uskutečněná rozhodnutí. Říká, že stát úředníky za špatná rozhodnutí, která poškodí podnikatele, nijak netrestá, neboť mu to žádný zákon neukládá. Editační povinnost by měla vše změnit. Zatím se však nepodařilo prosadit její úplné zavedení, nicméně ze strany podnikatelů je to velice vítaná změna, jenž snad přinese posun vpřed. [12]

Právní rámec podnikání, administrativní a daňová zátěž podnikatele patří mezi tři pilíře podnikání. Ideální stav je, když jsou v rovnováze a podnikání podporují.

3.3 Podpora podnikání v ČR

V 90. letech 20. století došlo k ekonomické transformaci, která umožnila rychlý návrat k podnikání. V podnikatelském prostředí však zůstaly určité překážky zamezující optimálnímu rozvoji podnikání, jedná se především o politické, právní a administrativní bariéry. S přistoupením do EU byli ale podnikatelé nuceni se orientovat v první řadě na kvalitu, chtěli-li obstát proti konkurenci na mezinárodních trzích. [15]

V naší zemi došlo k podstatným změnám charakteru podnikatelských subjektů a v jejich rozložení na celém území, především pak podle jejich velikosti. Převážné množství velkých podniků, které zanikly, byly nahrazeny podniky malými a středními.

V důsledku s tímto rozvojem začala být přijímána opatření zaměřená na rozvoj malého a středního podnikání. V roce 2002 byl přijat vládou zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, tato norma výhradně upravuje malé a střední podnikání v České republice, věnuje se oblastem podpory, vymezuje postupy při udělování státních podpor, definuje jejich jednotlivé formy a tak dále. [15]

Z iniciativy Ministerstva průmyslu a obchodu ČR vzešly návrhy na zdokonalení podnikatelského a inovačního prostředí, orientované zejména na posílení konkurence schopnosti domácích podnikatelů. Vystaly problémy týkající se tvorby vlastních investičních nástrojů podniků, dostupností úvěrů, realizací podnikatelského záměru a neznalost možnosti podpor a zákonů. Určitým řešením bylo zřízení Rady pro rozvoj podnikatelského prostředí při Ministerstvu průmyslu a obchodu v ČR v roce 2004 směřující ke zlepšení podnikatelského prostředí v souvislosti se vstupem ČR do EU. V roce 2007 pak nahrazena Podnikatelskou radou, která se zaměřila hlavně na snižování administrativní zátěže podnikatelů. [15]

Zásadním byl pro naši zemi vstup do EU 1. května 2004, hlavně co se týče podnikání a systému podpor. Ministerstvo průmyslu a obchodu proto od roku 2005 připravilo novou

koncepti na podporu podnikání, jejichž cílem je zvýšit konkurenceschopnost zejména malých a středních podniků, zlepšit systém podpory podnikatelů, umožnit podnikatelům lepší přístup k bankovním úvěrům a pomoci výzkumu, vývoji a inovacím v naší zemi. [15]

Úloha státu v rámci podpory podnikání je zásadní. Prostředí pro podnikání stát ovlivňuje vytvářením legislativy, která v podstatě vymezuje pravidla pro podnikání. Je tedy více než jasné, že jistým nástrojem státu na podporu podnikání je legislativa.

3.4 Zajištění podpory podnikání pomocí institucí

System podpory je velice rozsáhlý a tudíž může být pro podnikatele velice obtížné získat určitý ucelený přehled o všech možnostech, kterých mohou využít. V souvislosti s tímto problémem jsou zakládána informační místa podnikatelů v regionech (projekt Hospodářské komory České republiky) a Centrální registrační místa pro podnikatele při živnostenských úřadech.

Hospodářská komora ČR je subjektem zastupujícím podnikatelskou veřejnost v České republice, je to samostatná organizace, která není závislá na státní správě. Byla zřízena zákonem č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Od roku 2004 se stala povinným připomínkovým místem při utváření podnikatelské legislativy. Chrání zájmy svých členů – malých, středních a velkých podniků, sdružujících se v regionální síti komor a v živnostenských společenstvech. Hlavním cílem této komory je podpora a rozvoj podnikatelských subjektů. Utváří podmínky pro podnikání ve vzájemné shodě mezi podnikateli a státem, dále také poskytuje poradenství v oblasti exportu, importu a daní. [15]

V naší zemi působí také Euro Info Centra. Je to síť, která vznikla z iniciativy Generálního ředitelství pro podnikání a průmysl, jenž spadá pod Evropskou komisi. Jejich náplní je podpora malých a středních firem při jejich podnikání na vnitřním trhu Unie (zakládání firem, realizace zakázek v zahraničí, legislativa ES, podpory z EU a podobně, dále také poskytování informací o unijních politikách a principech fungování vnitřního trhu a poskytování informací o příležitostech spojených s vnitřním trhem (tendry, podpory). V podstatě zprostředkovává kontakty mezi firmami v České republice a zahraničními státy. Tvoří rozsáhlou síť ve všech zemích EU. [15]

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která posiluje

konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center.

V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a Evropskou unií CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, a to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. CzechInvest dále propaguje Českou republiku v zahraničí jako lokalitu vhodnou pro umístění mobilních investic, je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy, které mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí. [14]

Českou agenturou na podporu obchodu je vládní agentura CzechTrade. Jedná se o příspěvkovou organizaci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a je pevnou součástí státního systému podpory exportu. Jejím prvořadým úkolem je pomáhat českým vývozcům prosadit se na zahraničních trzích a rozvíjet jejich exportní aktivity. Hlavním přínosem činnosti společnosti pro exportéry je usnadnění vstupu na mezinárodní trhy, včetně úspory jejich času a nákladů. [15]

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s., je rozvojovou bankou České republiky. Napomáhá v souladu se záměry hospodářské politiky vlády České republiky a regionů rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu. Banka poskytuje podpory malým a středním podnikatelům formou záruk a zvýhodněných úvěrů s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů. Významnou otázkou je účinnost vynaložených prostředků státu na podpory podnikání. Nejvíce dotací jde právě prostřednictvím této banky. [15]

Rada pro rozvoj podnikatelského prostředí, nyní Podnikatelská rada, jejím úkolem je zlepšovat podnikatelské prostředí. Je to poradní orgán zřízený ministerstvem průmyslu a obchodu, jenž má pomoci zlepšit spolupráci mezi státní správou a podnikatelskou sférou. Hlavním úkolem, jak již bylo řečeno, je snižování administrativní zátěže podnikatelů. Polovina členů rady je tvořena zástupci podnikatelské sféry a podnikatelských svazů, zbývající část se skládá ze zástupců jednotlivých resortů a centrálních orgánů státní správy. Prostřednictvím této rady se mají podnikatelé přímo podílet na řešení problémů a mají sami přicházet s optimálními varianty, jež povedou ke zlepšení. [15]

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR sdružuje na otevřené, nepolitické platformě malé a střední podniky a živnostníky i jejich organizace z celé republiky. Podílí se na zajištění informovanosti svých členů o možné spolupráci s EU, poskytuje konzultace při výběru projektů, úzce spolupracuje s Českou podnikatelskou reprezentací při Evropské unii. Prosazuje udržování neustálého zájmu a snahy státu vytvářet příznivé podmínky pro podnikání. [15]

Česká podnikatelská reprezentace při EU spíše známá pod názvem CEBRE (Czech Business Representation to the EU). Byla vytvořena Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, aby prezentovala a obhajovala české podnikatelské zájmy před a po vstupu ČR do Evropské unie přímo v Bruselu. Jejím cílem je prosazovat zájmy českých podnikatelů před institucemi EU v Bruselu a intenzivně sleduje unijní legislativu. CEBRE může pro podnikatele pracovat všude tam, kde se zájmy firmy podnikatele protínají s činností orgánů Evropské unie nebo jiných evropských organizací sídlících v Bruselu. Poskytuje podnikateli informace o připravovaných rozhodnutích a předpisech EU pro obor, ve kterém podnikatel působí, prostřednictvím CEBRE může také podnikatel vstoupit do přímého kontaktu s orgány Evropské unie a díky CEBRE získá také přehled o nabídce všech dostupných podpůrných programů EU pro Českou republiku. [15]

3.5 Programy na podporu podnikání

Každý začínající podnikatel řeší při vstupu do podnikání jednu zásadní otázku a to, kde sežene finanční prostředky pokrývající počáteční kapitál potřebný k zahájení své činnosti. Tyto finanční prostředky mohou pocházet ze samofinancování (vlastní zdroje podnikatele nebo zdroje jeho partnerů); z veřejných zdrojů (dotační a grantové programy centrálních a regionálních úřadů) a ze soukromých zdrojů (tj. bankovní úvěry, leasing, půjčky). Další alternativou financování jsou zákonem stanovené odpisy, které nepodléhají zdanění a jsou tedy ještě výhodnější než zisk.

Finanční prostředky pocházející z veřejných zdrojů neboli veřejná podpora podnikatelských subjektů se dá rozdělit na přímou podporu (dotace, granty) a nepřímou podporu (investiční pobídky, daňové úlevy).

Přímá podpora je poskytována ve formě různých dotačních programů a různých grantů centrálními úřady, zastupované ministerstvy, dále také regionálními úřady, a hlavně krajskými úřady.

Pro podnikatelské subjekty jsou nejvíce dostupné dotační programy sestavené Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem kultury. [13]

Hlavními oblastmi, kterých se týkají podpůrné programy financované ze státního rozpočtu ČR a z dalších zdrojů je oblast malých a středních podniků, zemědělství a výzkumu a vývoje.

Jelikož hrají malé a střední podniky významnou roli při utváření nových pracovních příležitostí a jsou znakem ekonomického rozvoje a faktorem sociální stability. EU i ČR shledávají tento sektor za jeden z nejdůležitějších v hospodářství a tudíž za jistých podmínek je schopna připustit podporu z veřejných zdrojů, i přesto, že se tato podpora neslučuje s pravidly volné hospodářské soutěže.

„Podpora podnikání je tedy možná v rámci různých politik, ať už národních nebo evropských. Nejvíce finančních prostředků však lze čerpat na podporu podnikání v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU, z tzv. evropských fondů.“ [9]

Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU - podpora podnikání z fondů EU [9]

Tuto politiku lze považovat za nejdůležitější, neboť je zde k dispozici největší objem finančních prostředků určených pro rozvoj podnikání. Cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a mírou zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů. ČR bohužel patří mezi ty chudší státy Evropské unie. Ke zlepšení životní úrovně svých obyvatel může v období 2007-2013 čerpat z fondů EU přibližně 26,7 miliard €, což je zhruba 752,7 miliard Kč.

Nástrojem pro realizaci této politiky jsou tzv. fondy EU - 2 strukturální fondy a Fond soudržnosti.

Strukturální fondy:

- a) Evropský fond pro regionální rozvoj (European regional development fund – ERDF)

ERDF je největším, co se týče objemu peněz ze strukturálních fondů EU. Tyto prostředky jsou poskytnuty na investování do výroby, která vede k tvorbě nových pracovních míst a na investování do vzdělávací, dopravní, sociální a zdravotní infrastruktury. Podporuje rozvoj místního potenciálu (místní rozvoj a rozvoj malého a středního podnikání v problémových regionech), výzkum a vývoj a investice zaměřené na životní prostředí.

b) Evropský sociální fond (European social fund – ESF)

Tento fond je zaměřen na podporu rozvojových projektů v oblastech zaměstnanosti a lidských zdrojů (například rekvalifikace, vzdělávání apod.). Svých cílů dosahuje mimo jiné posilováním sociálních programů členských států EU, podporou projektů napomáhajících rizikovým skupinám obyvatel (mladí nezaměstnaní, zdravotně postižení), podporou rovných příležitostí na trhu práce a podporou zlepšování mobility pracovních sil v rámci EU.

V programovém období 2007–2013 je pro Českou republiku z Evropského sociálního fondu určeno celkem 3,8 mld. EUR.

Fond soudržnosti

Neboli Kohezní fond, vznikl v roce 1993 k poskytování pomoci vybraným zemím EU. V odlišnosti od strukturálních fondů je určen na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblasti životního prostředí, rozvoje dopravy (transevropské dopravní sítě, podpora veřejné dopravy), nově i v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. Slouží jako nástroj pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU se řídí tzv. Strategickými obecnými zásadami Společenství a legislativou Evropské unie.

V souladu s touto legislativou si každý členský stát stanoví oblasti, do kterých bude podporu směřovat. Tyto oblasti jsou podrobněji rozvedeny v Národním rozvojovém plánu České republiky pro období 2007-2013 a v Národním strategickém referenčním rámci ČR 2007-2013. Na základě cílů a priorit stanovených v těchto strategických dokumentech bylo v ČR připraveno celkem 24 operačních programů umožňujících využívat fondy EU pro roky 2007 – 2013.

Nejvýznamnější Operační programy pro podnikatele jsou:

- a) Operační program Podnikání a inovace
- b) Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- c) Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- d) Regionální operační programy
- e) Operační program Praha Konkurenceschopnost

„Ve vybraných oblastech podpory, jako jsou např. vodohospodářské projekty, projekty environmentální (snižování znečištění, snižování ekologických zátěží, hospodaření s odpady, ochrana krajiny), projekty multimodální nákladní přepravy nebo vnitrozemské vodní dopravy,

rozvoj cestovního ruchu, rozvoj hospodářské spolupráce, najdou podnikatelé vhodné dotační tituly např. v těchto operačních programech:

- a) Operační program Životní prostředí
- b) Operační program Doprava
- c) Operační programy Přeshraniční spolupráce“ [8]

Za každý operační program má zodpovědnost jedno ministerstvo nebo regionální rada, tzv. Řídící orgán. Řídící orgán však může komunikaci s konečným žadatelem (příjem a administraci žádostí o finanční podporu) převést na určený subjekt, tzv. Zprostředkující subjekt. Z pravidla se jedná o agenturu řízenou ministerstvem.

„Rozčlenění krajů do jednotlivých regionů soudržnosti:

- a) Praha
- b) region Jihovýchod: Jihomoravský kraj a kraj Vysočina
- c) region Jihozápad: Jihočeský a Plzeňský kraj
- d) region Moravskoslezsko: Moravskoslezský kraj
- e) region Severovýchod: Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj
- f) region Severozápad: Karlovarský a Ústecký kraj
- g) region Střední Čechy: Středočeský kraj
- h) region Střední Morava: Olomoucký a Zlínský kraj“ [8]

Co se týče nepřímé podpory, tak ta může mít více forem, může mít podobu například investiční pobídky, kdy investoři zavádějící novou výrobu nebo rozšiřující stávající výrobu v oblasti zpracovatelského průmyslu mohou v případě investice vyšší než 50 mil. Kč získat investiční pobídky podle zákona o investičních pobídkách.

Další formou státní nepřímé podpory především exportních aktivit malých a středních podniků je využití služeb Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP). Jejím hlavním posláním je pojišťování vývozních úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům spojeným s vývozem zboží a služeb z ČR. Malé a střední podniky představují pro EGAP významnou klientelu a podpora jejich vývozních aktivit patří k prioritám pojišťovny. Vzhledem k mezinárodním pravidlům pro státem podporované vývozy, omezujících působnost státních úvěrových pojišťoven pouze na tu část trhu, kterou nepokrývají komerční úvěrové pojišťovny, leží těžiště podpory malých a středních podniků ze strany EGAP zejména v oblasti předexportního financování a bankovních záruk vystavovaných v souvislosti s exportními kontrakty. [13]

4. Podmínky pro podnikání v EU

EU je politická a ekonomická unie, kterou také lze označit za instituci svazku členských států.

Mezi základní principy EU patří přenesení některých pravomocí národních států na Evropská společenství. EU není federací, má pouze pravomoci, které jí byly svěřeny jednotlivými členskými státy.

Cílem tohoto společenství je vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie, podpora rozvoje a růstu hospodářství, zaměstnanosti, konkurenceschopnosti a zlepšování životní úrovně a kvality životního prostředí. K zabezpečení těchto cílů slouží čtyři základní svobody vnitřního trhu: volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, a dále společné politiky Evropské unie například v oblastech hospodářské soutěže, měnové unie, společné obchodní politiky a zemědělství.

Pro lepší přiblížení a pochopení jednotlivých podmínek této ucelené instituce je potřeba popsat koloběh podnikání od jeho zahájení až po ukončení. Je důležité si také uvědomit, že od vstupu České republiky do EU došlo a stále dochází k harmonizaci legislativy s legislativou EU.

4.1 Zahájení podnikání

Založení nové společnosti

Evropa se stala pro podnikatele takřka světem bez hranic, neboť podnikatelé mohou podle článku 43 Smlouvy o založení Evropského společenství, zásady svobody usazování, založit podnik v kterékoli zemi EU a to za stejných podmínek jako tamní státní příslušníci.

Jak již bylo řečeno, při zahájení svého podnikání musí začínající podnikatelé splnit všechny podmínky a náležitosti dané státem, přičemž postupy vedoucí k naplnění těchto pravidel jsou velice složité, zdlouhavé a nákladné, což vede mnohdy dokonce i k odrazení podnikatelů a to i v jejich vlastní zemi. Proto jednotlivé členské státy EU neustále navrhuji a přicházejí s novými návrhy a opatřeními, jistou pomoc v této oblasti nabízejí orgány veřejné správy a různé specializované sítě.

Krokem vpřed ke zlepšení situace lze považovat například zřizování jednotných kontaktních míst pro odvětví služeb a zřizování jednoho správního místa pro všechna odvětví.

O zřizování jednotných kontaktních míst se zasadila EU prostřednictvím směrnice o službách, jenž musela být provedena do vnitrostátního práva do konce roku 2009. Všechny společnosti a fyzické osoby poskytující služby musí mít možnost vyřídit veškeré náležitosti prostřednictvím jednotných kontaktních míst na dálku a elektronicky.

Dále se také vlády členských států EU dohodly, že do konce roku 2007: [7]

- a) zřídí jedno správní místo pro zakládání podniků, podnikatelé tak mohou vyřídit všechny požadované postupy najednou. Centralizované správní místo bude buď fyzické (úřad), virtuální (internetové stránky), nebo bude kombinací zmíněných dvou možností, zřizováním jednotných kontaktních míst by tedy mělo vést zjednodušení, zrychlení a zlevnění založení nového podniku.
- b) zkrátí dobu nutnou pro zápis nového podniku do obchodního rejstříku a to na jeden týden
- c) sníží poplatky za založení podniku

„Evropská Rada přijala na svém prosincovém zasedání v roce 2008 na základě návrhu Komise Plán evropské hospodářské obnovy, podle kterého mají být dále usnadněny postupy při zakládání podniku. Nové cíle byly stanoveny takto:

- a) náklady na samotné založení podniku musí být sníženy na nulu
- b) doba nutná k založení podniku zkrácena na 3 dny
- c) členské státy musí mít jednotná kontaktní místa pro zakládání podniků“ [7]

4.2 Řízení podniku

Řízení podniku je rozsáhlé a zahrnuje organizování, plánování, personalistiku, vedení a kontrolu dílčích podnikových činností na jednotlivých úrovních tak, aby podnik dosahoval stanovených cílů. Představuje tedy značnou odpovědnost a přináší mnoho úkolů jako například vést účetnictví, platit daně, řídit pracovníky, předkládat statistické údaje a řešit možné finanční potíže.

Podniky musí také poskytovat statistické údaje. Tyto informace zpracované a uvedené ve vnitrostátních nebo evropských statistických databázích poté mohou pomoci společnostem vyhodnotit trhy a vypracovat obchodní strategie.

4.2.1 Vedení účetnictví

Podnikatelé musejí podle zákona uchovávat roční účetní závěrky, které jim také slouží jako přehled o všech příjmech a výdajích a mohou tak sledovat, zda podnik prosperuje.

Aby EU zvýšila kvalitu, průhlednost a srovnatelnost účetních výkazů předkládaných podniky, přijala nařízení o mezinárodních účetních standardech, z toho vyplývá, že všechny společnosti kótované na burze cenných papírů musí sestavovat konsolidované účetní závěrky v souladu se souborem globálních standardů – mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Tato pravidla byla vypracována nezávislým subjektem pro účetnictví, Výborem pro mezinárodní účetní standardy. [7]

EU usiluje o globalizaci účetních pravidel, aby zmírnila nákladné a náročné požadavky na soulad s hlavními obchodními partnery mimo EU. Tyto globální standardy jsou určeny pro velké společnosti, které poskytují informace mezinárodním kapitálovým trhům, takže pro živnostníky a malé či střední podniky se tolik nezmění. [7]

EU usiluje o zjednodušení účetních pravidel, zejména pro malé podniky, a snaží se zamezit neopodstatněným nárokům v oblasti výkaznictví.

Navrhla například:

- a) aby středně velké podniky byly osvobozeny od povinnosti zveřejňovat v poznámkách k roční účetní závěrce informace, které nejsou nutné (např. rozdělení čistého příjmu podle kategorií činnosti a zeměpisných trhů)
- b) aby byly zjednodušeny povinnosti v oblasti výkaznictví pro malé podniky. [7]

4.2.2 Placení daní

Daně lze členit na přímé (hrazené daňovými poplatníky) nebo nepřímé (vybírané prostředníkem, který je zase účtuje dalšímu účastníkovi ve výrobním řetězci nebo konečnému spotřebiteli).

Přímé zdanění [7]

Toto zdanění je v kompetenci členských států, které mohou tvořit své systémy přímých daní, které odpovídají jejich domácím politickým cílům a požadavkům, pokud dodržují zásadu volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu a zákaz diskriminace.

Přijato bylo jen pár legislativních aktů týkajících se přímého zdanění, a to většinou na základě jednomyslného požadavku.

Iniciativy Komise z nedávné doby podporují větší koordinaci systémů přímých daní v členských státech EU s cílem odstranit stávající daňové překážky, které brání bezproblémovému fungování jednotného trhu.

„Hlavními zásadami koordinace v této oblasti jsou:

- a) odstranění diskriminace a dvojího zdanění
- b) zamezení neúmyslnému nezdanění a zneužívání
- c) snížení nákladů na dodržování předpisů spojených s tím, že podnik podléhá více než jednomu daňovému systému“ [7]

Cílem koordinace zatím neharmonizovaných systémů přímého zdanění v členských zemích EU je nejen slučitelnost systémů s právem EU, ale i jejich vzájemná slučitelnost.

Kdo se domnívá, že je v daňové oblasti diskriminován způsobem neslučitelným s právem EU, může podat stížnost Evropské komisi.

Ukáže-li se stížnost jako opodstatněná, může Komise zahájit řízení pro nesplnění povinností. Toto řízení však slouží pouze k odstranění diskriminačních prvků vnitrostátního právního předpisu nebo postupu.

Stížnosti (bez ohledu na výsledek případného opatření Komise) nechrání práva stěžovatelů na vnitrostátní úrovni. Je proto nutno využít vnitrostátních postupů, aby se orgány případem dále zabývaly.

Nepřímé zdanění [7]

Podle Smlouvy o založení Evropského společenství je EU oprávněna harmonizovat nepřímé daně, včetně daňového základu a sazeb, je-li třeba zamezit narušení trhu EU.

EU harmonizovala DPH. Pokud jde o sazby DPH, existuje určitá pružnost, takže je možno přihlížet ke zvláštní situaci jednotlivých členských států.

Dále také harmonizovala strukturu a stanovila řadu minimálních sazeb spotřebních daní (nepřímých daní ze spotřeby nebo používání určitých výrobků) - z alkoholu, tabáku a energie.

4.2.3 Řízení pracovníků

Volný pohyb pracovníků (hlavní zásada EU) každému občanovi EU umožňuje pracovat v jiném členském státě EU bez pracovního povolení.

To zaměstnavatelům usnadňuje hledání pracovníků s požadovaným profilem, zejména v případě nedostatku vhodných uchazečů v domovské zemi. Přijímání zaměstnanců ze zahraničí může zvýšit kreativitu podniku.

Zaměstnavatelé musí u pracovníků z jiných členských států EU uplatňovat stejná pravidla jako u pracovníků domácích, například co se týká přístupu k zaměstnání, pracovních podmínek, platu a placené roční dovolené a propouštění. Zaměstnavatelé nemohou ukládat žádné dodatečné podmínky. [7]

„Pracovníci z nových členských států EU se mohou setkat s dočasným omezením, nejvýše však po dobu 7 let od přistoupení jejich země k EU, tedy:

- a) do 30. dubna 2011 v případě státních příslušníků České republiky, Estonska, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Polska, Slovinska a Slovenska
- b) do 31. prosince 2013 v případě státních příslušníků Bulharska a Rumunska“ [7]

Uznávání odborných kvalifikací [7]

Při najímání zaměstnanců z různých zemí EU mohou být požadovány odborné kvalifikace, diplomy, zkušenosti nebo jazykové znalosti. EU stanovila soubor pravidel, která umožňují automatické uznávání v některých odvětvích (jedná se o lékaře, zdravotní sestry, zubní lékaře, porodní asistentky, veterinární lékaře, lékárníky a architekty) - nebo vzájemné uznávání.

Orgány musí rovněž uznat pracovní zkušenosti získané v jiných členských státech EU za stejných podmínek jako zkušenosti získané doma.

Sociální zabezpečení [7]

Vnitrostátní povinnosti a práva v oblasti sociálního zabezpečení jsou stejné pro všechny pracovníky, pro místní i pro pracovníky z jiných států EU. Každý členský stát EU má svůj vlastní systém sociálního zabezpečení, který spadá výlučně do jeho kompetence.

Díky koordinaci a harmonizaci těchto vnitrostátních systémů ze strany EU však pracovníkům, důchodcům a všem ostatním, na které se vztahuje sociální zabezpečení, zůstávají při stěhování z jednoho členského státu EU do druhého jejich práva v oblasti sociálního zabezpečení, včetně nároků na důchod a zdravotní péči.

Řízení zaměstnanců obnáší také dodržování minimálních pravidel, zejména pokud jde o diskriminaci, rovnost pohlaví a ochranu zdraví a bezpečnosti.

4.2.4 Předkládání statistických údajů

Podniky mají právní povinnost poskytovat informace o své činnosti, aby příslušné orgány mohly sestavovat statistiky. Rozsah údajů, které je nutno předkládat, se mezi jednotlivými členskými státy EU liší.

Všechny členské státy EU shromažďují své vlastní údaje, které jsou ověřovány a analyzovány vnitrostátními statistickými úřady. Vnitrostátní údaje jsou poté předány statistickému úřadu EU, Eurostatu, který je konsoliduje a zdarma zveřejňuje. [7]

Evropské statistiky mohou podnikům pomoci vyhodnocovat trhy a vypracovávat obchodní strategie.

4.2.5 Řešení finančních potíží

Finanční potíže jsou součástí podnikání. Klíčem k jejich překonání je schopnost je předvídat a rychle reagovat.

Kvůli nedostatečným podnikatelským zkušenostem a rovněž vnějším faktorům, které vedení nemůže ovlivnit (novým konkurentům, selhání dodavatelů nebo velké fluktuaci pracovníků) se může podnik ocitnout v situaci, kdy je ekonomicky zranitelný. Zvláště náchylné k finančním potížím jsou menší podniky, jelikož často nemají prostředky na to, aby se přizpůsobily rychle se měnícím tržním podmínkám. Zásadní je, aby podnikatelé pečlivě dohlíželi na své finance, protože některé vážné problémy nelze odhalit na první pohled.

Sdělení Evropské komise z roku 2007 obsahuje návrhy způsobů aktivní pomoci podnikům ohroženým finančním krachem, zejména poskytováním cenově dostupného odborného poradenství, které může vést ke včasným opatřením a zamezit úpadku. Vnitrostátní systémy pro případ platební neschopnosti by měly poskytovat další možnosti pomoci při restrukturalizaci a záchraně podniků. [7]

4.2.6 Dodržování předpisů v oblasti ochrany životního prostředí

Podniky jsou povinny dodržovat předpisy EU týkající se životního prostředí v mnoha oblastech, jako je kvalita ovzduší, nakládání s chemikáliemi či odpady.

Politika EU vychází v oblasti životního prostředí ze dvou základních zásad, a to ze zásady obezřetnosti – v případě, že činnost nebo politika podniku ohrožuje jakýmkoliv způsobem životní prostředí nebo lidské zdraví, přijímají se urychlená opatření a ze zásady "znečišťovatel platí" - znečišťovatel odpovídá za předcházení škodám na životním prostředí a za jejich nápravu. [7]

Podniky, které podnikají v EU, musí v této oblasti splňovat a dodržovat určité požadavky, k nimž patří například:

Systém obchodování s emisemi [7]

Tento systém zavedený EU slouží ke snížení emisí skleníkových plynů. Podniky působící v energetickém, železářském, ocelářském, papírenském a těžebním průmyslu musí sledovat své emise CO₂ a předkládat příslušné zprávy. Vnitrostátní orgány jim dávají "povolenky", které jim povolují za dané období vypustit určité množství CO₂ nebo jiných skleníkových plynů.

S povolenkami může docházet i k různým obchodům, podniky je mohou využít pro svou potřebu či je prodat jiným podnikům, mohou rovněž nakoupit dodatečné povolenky od jiných podniků nebo od vlád členských států EU.

Evropská komise přišla s návrhem na zlepšení tohoto systému povolenek, a to s centralizovaným přidělováním povolenek na úrovni EU, dražbami více povolenek a zahrnutím dalších skleníkových plynů do tohoto systému.

Nakládání s odpady [7]

Podniky jsou povinny plnit předpisy o předcházení vzniku odpadu, o jeho recyklaci a opakovaném použití.

Ekodesign energetických spotřebičů

„Energetickou účinnost je nutno vzít v úvahu již v počáteční fázi konstrukčního návrhu výrobku. EU přijala právní předpisy, které vyžadují, aby energetické spotřebiče, a zejména spotřebiče, u kterých lze dosáhnout vysokých úspor energie (například elektrické a elektronické přístroje a tepelná zařízení) byly navrhovány tak, aby byly energeticky účinnější.“ [7]

Podniky mohou z vlastní iniciativy překročit minimální požadavky právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí.

4.2.7 Dodržování pravidel v sociální oblasti

Lisabonská strategie EU zavazuje členské státy k vytváření více pracovních příležitostí, ale také k utváření lepších pracovních míst, proto právo EU od podniků vyžaduje dodržování celé řady sociálních pravidel přispívajících k udržitelnému rozvoji.

Jedná se například o:

Zákaz diskriminace [7]

Občanům EU je dáno právo pracovat kdekoli v EU a zaměstnavatelé nesmějí diskriminovat příslušníky z ostatních členských států EU při přijímání či propouštění nadbytečných zaměstnanců nebo v souvislosti s ostatními pracovními podmínkami.

Je zakázána diskriminace pracovníků kvůli pohlaví, rase nebo etnickému původu, náboženství či víře, zdravotnímu postižení, věku, sexuální orientaci. Zaměstnavatelé dále také musí zajistit přiměřenou úpravu pro pracovníky se zdravotním postižením.

Rovnost pohlaví [7]

S muži a ženami musí být zacházeno stejně, zejména co se týče přístupu k zaměstnání, pracovních podmínek, rodičovské dovolené, postupu v zaměstnání a platu.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci [7]

EU stanovila v této oblasti minimální požadavky na ochranu bezpečnosti a zdraví pracovníků, které zahrnují obecné zásady či postupy pro předcházení pracovním rizikům, zamezení rizikových a úrazových faktorů a informování a školení zaměstnanců a jejich zástupců.

Pracovněprávní vztahy [7]

EU vyjadřuje také svou aktivní podporu v komunikaci mezi zaměstnavateli a zaměstnanci a sdruženími, která je zastupují. Zaměstnavatelé jsou povinni projednávat určité záležitosti (například při plánování hromadného propouštění) se zástupci zaměstnanců.

4.2.8 Další kroky směrem k udržitelnosti

Sociální odpovědnost podniků [7]

„O sociální odpovědnosti lze hovořit u těch podniků, které dobrovolně berou v úvahu environmentální a sociální aspekty a začleňují je do svých strategií a aktivit. Konkrétními příklady může být:

- a) péče o zdraví, bezpečnost a celkový prospěch zaměstnanců, odběratelů a obchodních partnerů
- b) motivování zaměstnanců odborným vzděláváním a možnostmi rozvoje
- c) zaměstnávání zdravotně postižených pracovníků
- d) pozornost věnovaná přírodním zdrojům, které podniky při své činnosti využívají
- e) kritéria uplatňovaná na investiční rozhodnutí a dodavatelský řetězec“ [7]

EU je přesvědčena, že malé podniky se ve většině případů často podílejí na sociálně odpovědných činnostech, aniž by si zcela neuvědomovaly hodnotu a potenciál svých postupů a činností. Hlavní iniciativy Evropské komise jsou proto zatím zaměřeny zejména na zvyšování informovanosti a na to, jak se může pomocí sociální odpovědnosti podniků zvýšit jejich konkurenceschopnost.

Životní cyklus výrobků [7]

Při pohledu na problém udržitelného rozvoje i z hlediska životního cyklu výrobku, je patrné, že lze dopad výrobku na životní prostředí minimalizovat v celém průběhu jeho životního cyklu. Je nutné se také zaměřit na získávání zdrojů, výrobu, použití, opakované použití, dopravu, recyklaci a odstraňování odpadu.

„Evropská integrovaná výrobová politika vybízí podniky, aby při navrhování výrobků braly v úvahu jejich dopad na životní prostředí a celý jejich životní cyklus, od výroby až po odstranění.“ [7]

Ekoznačka [7]

Právo označovat své výrobky ekoznačkou je umožněno všem podnikům v EU, které dodržují přísné environmentální a výkonnostní kritéria.

Evropský parlament přijal v dubnu 2009 revidované nařízení týkající se ekoznačky. Důraz byl kladen na přístup malých podniků k tomuto programu, proto by se měly snížit poplatky a zjednodušit některé postupy.

EMAS

„Řízení podniků a audit z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) podnikům pomáhá posoudit a rozšířit jejich ekologické kapacity prostřednictvím systému environmentálního řízení. Revidované nařízení týkající se EMAS bylo přijato Evropským parlamentem v dubnu 2009. Reaguje cíleně na potřeby malých podniků, včetně ověřování, registrace klastrů, přiměřenějších poplatků a poradenství.“ [7]

Small Business Act

Dokument "Small Business Act" udává, že EU a její členské státy by měly malým a středním podnikům umožnit přeměnit a realizovat výzvy ochrany životního prostředí na příležitosti. „Evropská komise toto předsevzetí realizuje takto:

- a) usnadňuje malým a středním podnikům přístup k EMAS

- b) financuje síť expertů na environmentální problematiku a energetickou účinnost v rámci Enterprise Europe Network
- c) poskytuje další pomoc novým inovativním podnikům a malým a středním podnikům v oblasti eko-inovací“ [7]

Evropské ceny za ochranu životního prostředí pro podnikatele

Podniky věnující pozornost udržitelnému rozvoji a stojící v čele inovací v oblasti ochrany životního prostředí jsou odměňovány EU cenami za ochranu životního prostředí pro podnikatele.

4.2.9 Zánik podniku

Postupy stanovené pro ukončení podnikání spadají do pravomoci jednotlivých členských států EU a v jednotlivých zemích se liší.

4.3 Podpora podnikání v EU

Podnikání bere většina politiků a ekonomů jako klíčovou oblast v rozvoji evropské hospodářské politiky.

Jelikož více než 98 % všech evropských podniků náleží do současného pojetí kategorie malých a středních podniků, jsou také značně podporovány.

Roku 2005 byla přijata Evropskou komisí Moderní politika malých a středních podniků pro růst a zaměstnanost, jejímž cílem je zajistit soulad mezi všemi hledisky politiky EU pro pomoc malým a středním podnikům a lepší prosazení potřeb malých a středních podniků při vytváření těchto pravidel. V roce 2007 pak Evropská komise vydala sdělení týkající se přezkoumání moderní politiky malých a středních podniků, tato zpráva zohledňovala, jak byla EU úspěšná v dosahování vytyčených cílů. [15]

EU nabízí svou pomoc v rámci strukturálních fondů nebo Fondu soudržnosti k podpoře vybraných subjektů nebo k udržení pracovních příležitostí v nich.

Přístup jednotlivých orgánů EU je zaměřen na podporu podnikatelských subjektů, ale jeho předností, jež u nás postrádáme, je nová koncepce, jež je přímo spojena s koncepcí regionálního rozvoje. Jedná se především o podporu podnikání skupin subjektů, které si mohou vzájemně vypomáhat a spolupracovat a vytvářet tak multiplikační efekt. [15]

4.4 Zajištění podpory podnikání pomocí institucí

Enterprise Europe Network je celoevropská síť zaměřená na poskytování podpůrných služeb a informací pro rozvoj inovačního podnikání. Vznikla z iniciativy Evropské komise sloučením dřívějších Euro Info Center a Center pro transfer technologií. Zahrnutím národních informačních sítí a jejich napojením na Evropskou komisi vytvoří Enterprise Europe Network celoplošné pokrytí všech členských států EU a spolupracujících zemí jednotným kompetentním servisem. Aktivity české části Enterprise Europe Network jsou realizovány konsorciem jedenácti partnerů koordinovaných Technologickým centrem AV ČR. [15]

Česká část sítě Enterprise Europe Network se skládá ze tří modulů. První, s názvem Poradenství pro podnikatele, navazuje na bývalou síť Euro Info Center a poskytuje především informace související s podnikáním na evropském trhu. Druhý modul Inovace a technologický transfer pokračuje v práci bývalých Innovation Relay Center a nabízí poradenství a asistenci v oblasti technologického transferu a inovací. Třetím modulem je Projektové poradenství. Cílem tohoto modulu je zvyšování informovanosti o možnostech finančních dotací, grantů a jiných forem podpory vhodných pro české žadatele. [15]

Síť podnikatelských a inovačních center sdružuje členy z 21 zemí a působí již od roku 1984, v České republice existuje 5 těchto center. Své aktivity zaměřuje na podporu vzniku a rozvoje firem, které inovují. Nabízí podnikatelům pomoc při zpracovávání podnikatelských plánů, získávání finančních prostředků, pomáhá jim se zapojovat do evropských sítí a programů, pomocnou ruku jim také nabízí při nalézání nájemních prostorů v podnikatelských inkubátorech nebo vědeckovýzkumných parcích. [15]

SOLVIT-System řešení problémů na vnitřním trhu EU tvoří síť center, která navzájem spolupracují při řešení problémů způsobených nesprávnou aplikací evropské práva ze strany správních orgánů. SOLVIT centrum se nachází v každém členském státě EU a rovněž v Norsku, Lichtenštejnsku a na Islandu. SOLVIT se zabývá v zásadě jakýmkoli problémem mezi občanem nebo podnikatelem na jedné straně a správním orgánem členského státu EU na straně druhé, který se týká nesprávné aplikace evropských právních předpisů. Nejčastěji se potýká s problematikým vstupem výrobku na trh daného členského státu, s úpravou zakládání podniků v zahraničí a zadávání veřejných zakázek. [15]

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je poradním orgánem Evropské unie. Byl založen roku 1957 s posláním poskytovat odborné poradenství větším institucím EU (Evropské komisi, Radě EU a Evropskému parlamentu). Jedním z našich hlavních úkolů je

stát se „mostem“ mezi institucemi EU a tím, co nazýváme „organizovanou občanskou společností“. [15]

Středisko pro sledování jednotného trhu při Evropském hospodářském a sociálním výboru připravuje různé projekty, zaměřené na uvolnění vnitřního trhu od administrativních překážek a přílišné regulace. [15]

5. Analýza a syntéza statistických údajů

V rámci této kapitoly budou představeny jednotlivé statistické údaje týkající se živnostenského podnikání v ČR a EU, které pak budou dále analyzovány.

5.1 Statistické údaje pro ČR

Pod pojmem statistické údaje týkající se této problematiky si lze představit například počty živnostenských oprávnění (dále jen ŽO) celkem, ale i za jednotlivé živnosti, dále také počty osob vlastnicích ŽO, jak fyzických tak právnických ale i cizinců. Všechny údaje týkající se ČR jsou rozděleny do dvou období, od roku 1992 do roku 1999 a na období od vstupu ČR do EU tedy od roku 2004 do roku 2009.

Od roku 1992 do roku 1999

Následující tabulka udává údaje od roku 1992 do roku 1999. Z této tabulky je patrné, že od roku 1992 do roku 1997 stoupaly počty ŽO razantním tempem, na přelomu let 1997 a 1998 byl však zaznamenán mírný pokles. Nejvíce ŽO je vydávaných pro živnosti volné, dále pak řemeslné, vázané a koncesované. U počtu osob vlastnicích ŽO jsou největší skupinou samozřejmě fyzické osoby. Za zmínku patří také počty cizinců vlastnicích ŽO v ČR, kde největší nárůst byl zaznamenán na přelomu let 1994 a 1995 a největší pokles v roce 1998, avšak v dalším roce s velice příznivou tendencí růstu. Pro srovnání je dále také v tabulce uveden počet podnikatelů v rozdělení na fyzické osoby, právnické osoby a cizince a počet obyvatel.

Tabulka 1: Počty ŽO, podnikatelů a obyvatel v období 1992 až 1999

Počet ke dni	31.12.1992	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999
Celkem platných ŽO	940 334	1 263 758	1 595 077	1 859 192	2 294 052	2 611 442	2 592 239	2 837 831
- pro živ. koncesované	89 312	124 558	147 668	165 602	142 933	148 897	101 811	128 932
- pro živ. vázané	164 467	203 508	239 092	269 919	269 128	241 446	197 494	190 604
- pro živ. řemeslné	190 517	224 947	245 711	271 678	385 043	440 265	467 606	506 165
- pro živ. volné	496 038	710 745	962 606	1 151 993	1 496 948	1 780 834	1 825 328	2 012 130
ŽO pro fyzické osoby	799 127	1 030 631	1 276 164	1 489 570	1 813 155	2 057 035	2 068 990	2 241 460
ŽO pro právnické osoby	141 207	233 127	318 913	369 622	480 897	554 407	523 249	596 371
ŽO pro cizince	*	8 823	19 858	43 335	54 745	77 097	52 687	68 586
Podnikatelé celkem	656 123	889 857	1 113 920	1 243 637	1 470 845	1 648 872	1 590 810	1 713 134
- fyzické osoby	*	794 937	985 930	1 116 803	1 301 818	1 301 818	1 422 252	1 523 553
- právnické osoby	*	94 920	127 990	126 834	169 027	192 043	168 558	189 581
Podnikatelé cizinci celkem	*	7 292	18 540	36 996	45 498	63 501	43 244	58 386
Počet obyvatel	10 316 734	10 328 970	10 334 013	10 334 404	10 325 058	10 315 923	10 309 366	10 303 036
Počet ŽO na 1000 obyvatel	91,15	122,35	154,35	179,90	222,18	253,15	251,45	275,44
Podnikatelů na 1000 obyvatel	63,60	86,15	107,79	120,34	142,45	159,84	154,31	166,27
Počet ŽO na 1 podnikatele	1,43	1,42	1,43	1,49	1,56	1,58	1,63	1,66

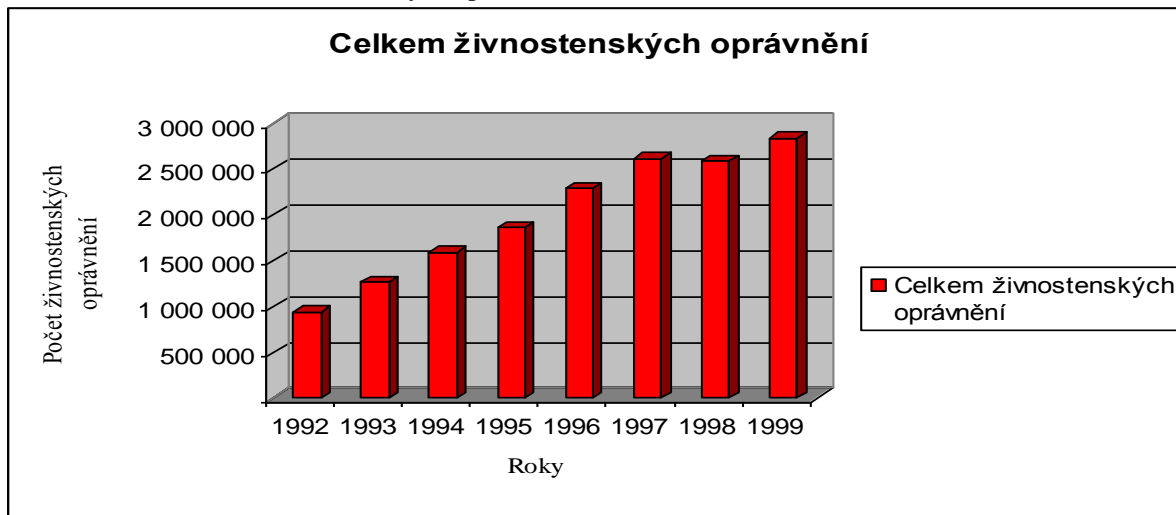
* Údaje nejsou k dispozici

Zdroj: Dostupný z WWW: <http://www.rzp.cz/statistiky.html> [10]

Grafy, které jsou zde vyobrazené, jsou pouze grafickým vyjádřením některých údajů nacházejících se v předchozí tabulce a slouží k lepší interpretaci výstupních údajů a utvoření jasnější představy. Grafy jsou datovány v rozmezí let 1992 až 1999.

Graf 1 znázorňuje celkový počet ŽO. Od roku 1992 do roku 1997 je tedy jasně patrná rostoucí tendence, dále následný jednoročný mírný pokles a razantní vzestup.

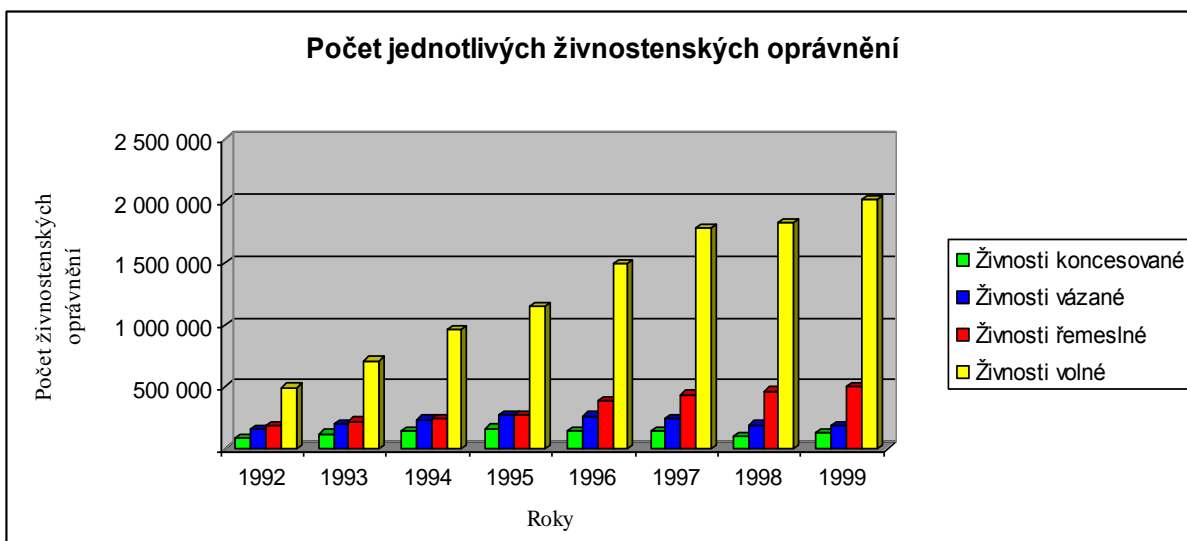
Graf 1: Celkem živnostenských oprávnění

Zdroj: autor

Graf 2 dokresluje počet jednotlivých ŽO v rozdělení na živnosti koncesované, vázané, řemeslné a volné. Nejpatrnější je z grafu počet volných živností, naopak takřka zanedbatelný je počet živností koncesovaných. Rostoucí tendenci mají živnosti řemeslné, koncem let 1997 až 1999 klesají vázané živnosti.

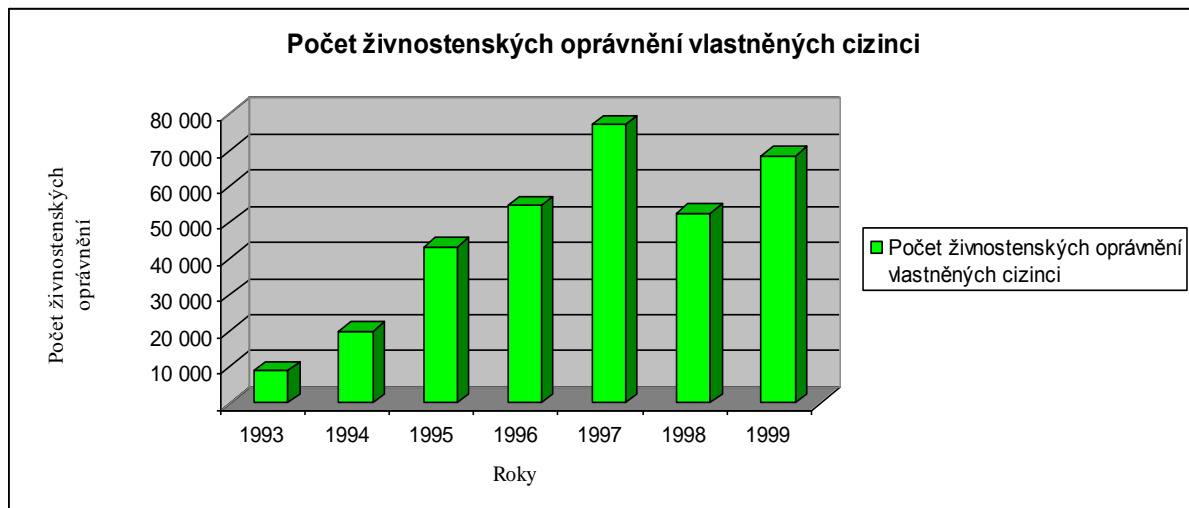
Graf 2: Počet jednotlivých živnostenských oprávnění

Zdroj: autor

Graf 3 vyobrazuje počet ŽO vlastněných cizinci od roku 1993 do roku 1999. Za povšimnutí stojí prudce rostoucí tendence, která vrcholí rokem 1997, poté následuje opravdu velice prudký pokles a vzestup.

Graf 3: Počet živnostenských oprávnění vlastněných cizinci

Zdroj: autor

Od roku 2004 do roku 2009 (od vstupu ČR do EU)

Níže zobrazená tabulka udává údaje z let 2004 až 2009. Je patrná stále rostoucí tendence počtu ŽO i když poněkud mírnějším tempem. V roce 2008 je však zaznamenán přímo propastný pokles v celkovém počtu ŽO. V rozdělení na živnosti byl největší pokles u živností volných.

Tabulka 2: Počty ŽO, podnikatelů a obyvatel v období 2004 až 2009

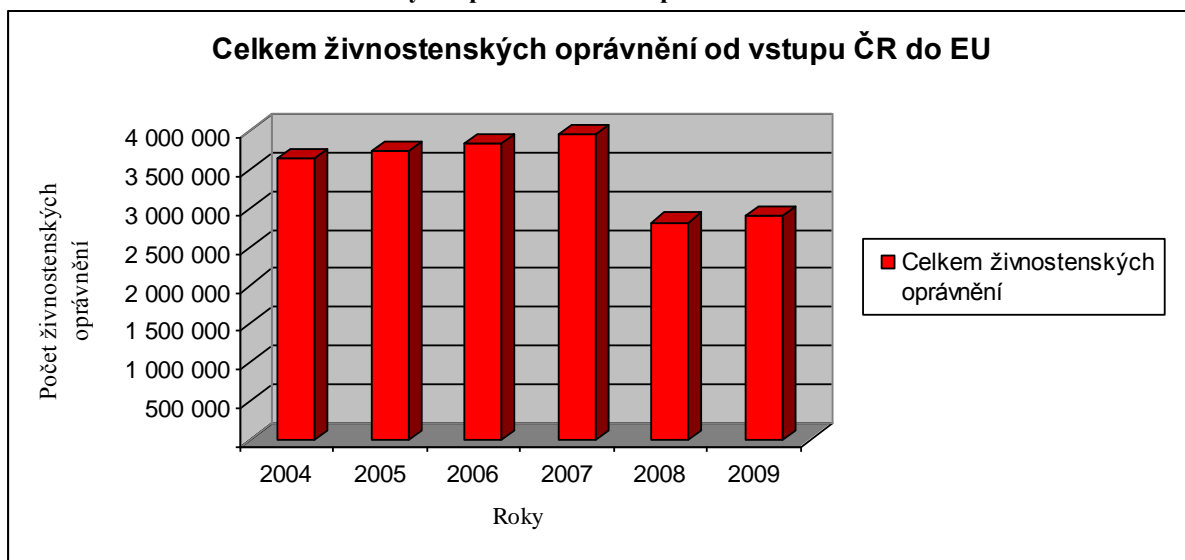
Počet ke dni	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
Celkem platných ŽO	3 637 442	3 750 559	3 837 725	3 961 070	2 815 400	2 898 826
- pro živ. koncesované	120 326	128 145	122 245	122 593	112 162	112 213
- pro živ. vázané	289 179	294 513	300 311	307 777	221 441	224 478
- pro živ. řemeslné	659 905	678 385	692 682	714 574	796 552	829 476
- pro živ. volné	2 568 032	2 649 516	2 722 487	2 816 126	1 685 245	1 732 659
ŽO pro fyzické osoby	2 744 858	2 804 648	2 851 311	2 902 788	2 315 748	2 382 609
ŽO pro právnické osoby	892 584	945 911	986 414	1 058 282	499 652	516 217
ŽO pro cizince	80 827	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402
Podnikatelé celkem	1 983 285	2 005 882	2 030 759	2 054 325	2 112 424	2 173 615
- fyzické osoby	1 736 800	1 751 940	1 773 785	1 787 057	1 826 928	1 868 756
- právnické osoby	246 485	253 942	1 773 785	1 787 057	1 826 928	1 868 756
Podnikatelé cizinci celkem	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753
Počet obyvatel	10 215 575	10 246 522	10 280 968	10 349 372	10 446 157	10 501 197
Počet ŽO na 1000 obyvatel	356,07	366,03	373,28	382,74	269,52	276,05
Podnikatelů na 1000 obyvatel	194,14	195,76	197,53	198,50	202,22	206,99
Počet ŽO na 1 podnikatele	1,83	1,87	1,89	1,93	1,33	1,33

Zdroj: Dostupný z WWW: <http://www.rzp.cz/statistiky.html> [10]

Níže zobrazené grafy jsou grafickým vyjádřením některých údajů uvedených v předchozí tabulce. Grafy jsou datovány v rozmezí let 2004 až 2009.

Graf 4 znázorňuje celkový počet ŽO od vstupu ČR do EU. Hodnoty do roku 2007 mírně stoupají, avšak v roce 2008 je zaznamenán prudký pokles a v následujícím roce poté zase mírný vzestup.

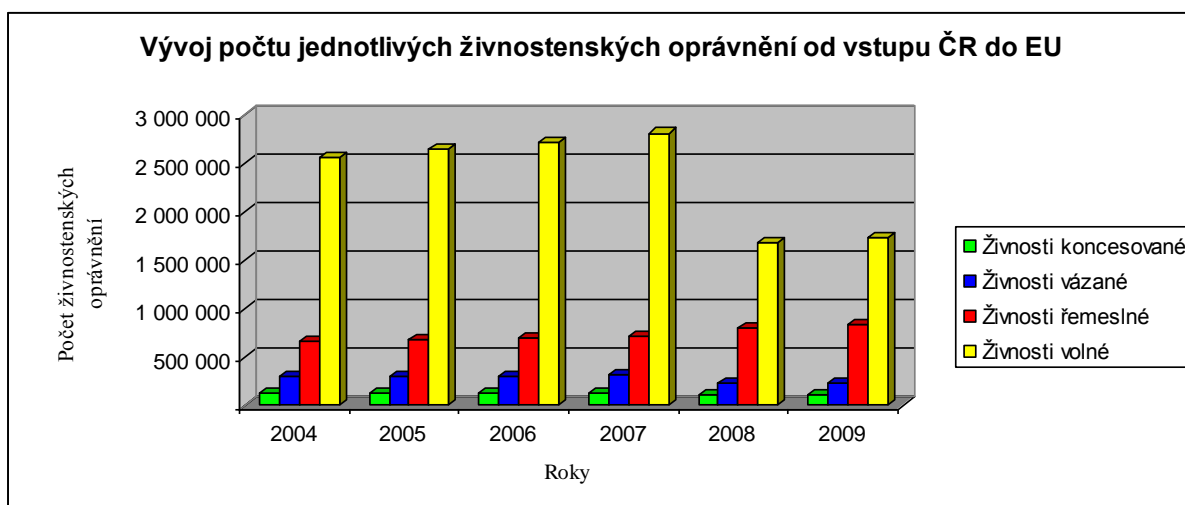
Graf 4: Celkem živnostenských oprávnění od vstupu ČR do EU

Zdroj: autor

Graf 5 vykresluje počet jednotlivých ŽO v rozdělení na zmíněné živnosti. Nejvyšší hodnoty jsou tvořeny beze sporu živnostmi volnými. Do roku 2007 je u živností volných rostoucí tendence, v roce 2008 však následuje prudký pokles. Živnosti řemeslné mají neustále stoupavou tendenci.

Graf 5: Vývoj počtu jednotlivých živnostenských oprávnění od vstupu ČR do EU

Zdroj: autor

Graf 6 znázorňuje počet ŽO vlastněných cizinci od vstupu ČR do EU. Rok od roku hodnoty neustále stoupají a klesají, v roce 2009 však zaznamenán vysoký vzestup.

Graf 6: Počet živnostenských oprávnění vlastněných cizinci po vstupu ČR do EU

Zdroj: autor

5.2 Statistické údaje pro EU

Statistické údaje nacházející se v této kapitole, se týkají EU jako celku, ale zároveň i jednotlivých zemí. Je zde uveden celkový počet všech společností v rozlišení na jednotlivé oblasti činnosti, kterou se společnost zabývá. Dále se zde také nachází hustota malých a středních podniků v souvislosti s počtem obyvatel jednotlivých zemí. U údajů o podnicích řízených zakladateli můžeme vysledovat jednak podniky řízené zakladateli podle počtu zaměstnanců, pohlaví a věku.

Následující tabulka prezentuje údaje o počtu 27 států EU za rok 2004 v rozdělení na jednotlivé oblasti činností, kterými se společnosti zabývají. Z tabulky je patrné, že největší zastoupení společností je v oblastech obchodních služeb, maloobchod, stavebnictví, dále poté s nižším počtem velkoobchod, hotely a restaurace, dopravní služby, reality a další. Naopak nejméně společností se zabývá těžbou nerostných surovin.

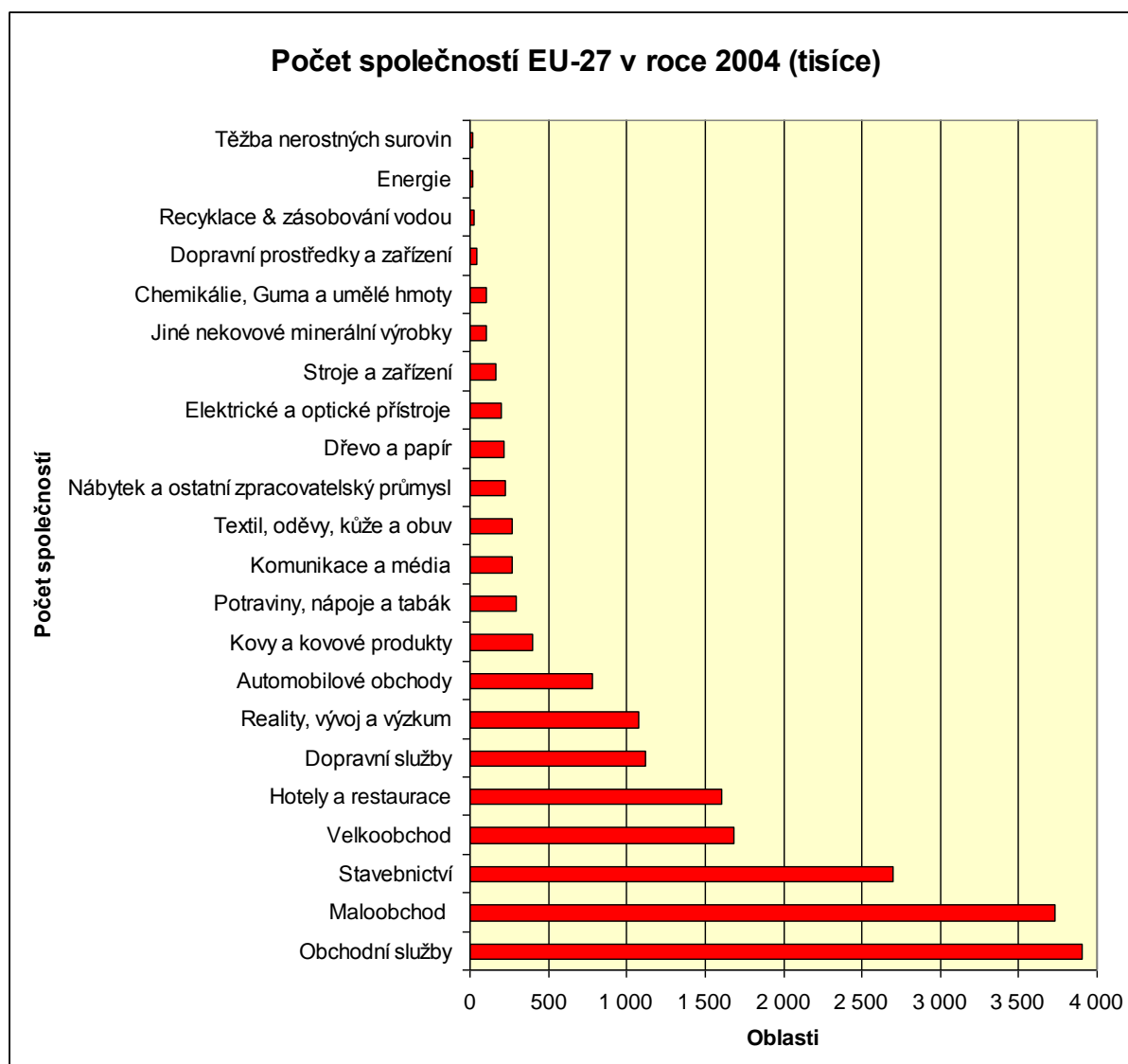
Tabulka 3: Počet společností EU-27 v roce 2004 (tisíce)

Oblast	Počet
Obchodní služby	3 901
Maloobchod	3 735
Stavebnictví	2 695
Velkoobchod	1 682
Hotely a restaurace	1 605
Dopravní služby	1 120
Reality, vývoj a výzkum	1 072
Automobilové obchody	782
Kovy a kovové produkty	399
Potraviny, nápoje a tabák	296
Komunikace a média	270
Textil, oděvy, kůže a obuv	266
Nábytek a ostatní zpracovatelský průmysl	227
Dřevo a papír	217
Elektrické a optické přístroje	196
Stroje a zařízení	164
Jiné nekovové minerální výrobky	102
Chemikálie, Guma a umělé hmoty	100
Dopravní prostředky a zařízení	43
Recyklace & zásobování vodou	23
Energie	21
Těžba nerostných surovin	17

Zdroj: Eurostat

Níže vyobrazený graf je pouze určitým grafickým výstupem předešlé tabulky a slouží pro lepší představu. Jsou zde patrnější rozdíly mezi jednotlivými oblastmi a počty společností zabývajících se činnostmi z těchto oblastí.

Graf 7: Počet společností EU-27 v roce 2004 (tisíce)

Zdroj: Eurostat

Následující tabulka zobrazuje údaje o počtu společností a populace v jednotlivých státech EU a prezentuje následnou hustotu malých a středních podniků na 1000 obyvatel. Největší hodnota hustoty malých a středních podniků je v ČR a nejnižší na Slovensku.

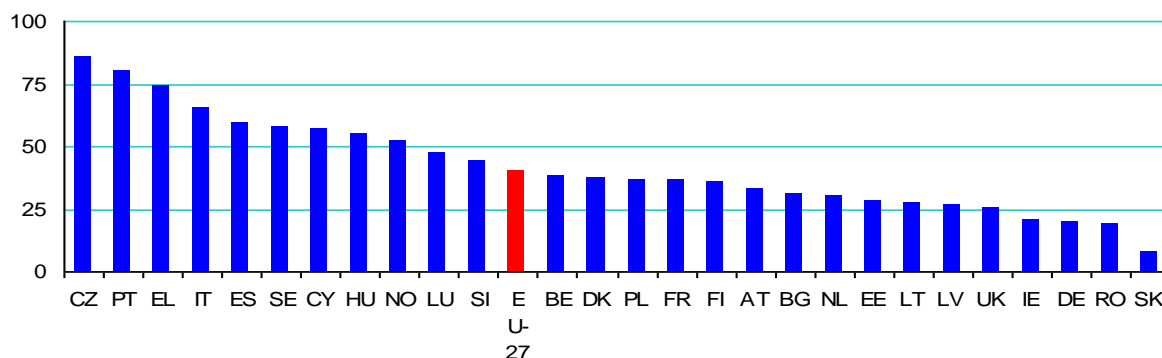
Tabulka 4: Hustota malých a středních podniků - počet malých a středních podniků na 1 000 obyvatel, nefinanční sféry ekonomiky, 2005

Zkratka země	Hustota	Počet společností (tisíce)	Populace (jednotky)
CZ	86	878	10 211 455
PT	81	848	10 529 255
EL	74	820	11 082 751
IT	65	3 819	58 462 375
ES	59	2 542	43 038 035
SE	58	523	9 011 392
CY	57	43	749 175
HU	55	556	10 097 549
NO	52	241	4 606 363
LU	47	21	455 000
SI	44	88	1 997 590
EU-27	40	19 602	491 017 305
BE	38	395	10 445 852
DK	37	202	5 411 405
PL	37	1 405	38 173 835
FR	36	2 274	62 637 596
FI	36	187	5 236 611
AT	33	272	8 206 524
BG	31	240	7 761 049
NL	30	492	16 305 526
EE	28	38	1 347 510
LT	27	93	3 425 324
LV	27	62	2 306 434
UK	26	1 535	60 059 900
IE	21	85	4 109 173
DE	20	1 654	82 500 849
RO	19	410	21 658 528
SK	8	42	5 384 822

Zdroj: Eurostat

Graf níže vykresluje jednotlivé hodnoty hustoty malých a středních podniků a názorně ukazuje, že ČR, Portugalsko, Itálie, Španělsko a další mají poměrně dosti vysokou hustotu, oproti například Ukrajině, Německu, Rumunsku a nejhoršímu Slovensku.

Graf 8: Hustota malých a středních podniků - počet malých a středních podniků na 1 000 obyvatel, non-finanční sféry ekonomiky, 2005

Zdroj: Eurostat

Následující tři tabulky se zabývají pouze podniky, které jsou řízené zakladatelem a uvádějí informace z roku 2005.

První tabulka představuje údaje týkající se podniků členěných podle velikosti (počtu zaměstnanců) bezprostředně po zahájení podnikání. Zde můžeme vidět, že největší počet podniků zaměstnává jednoho až devět zaměstnanců. Nejnižší počet společností poté jsou bez zaměstnanců. V jednotlivých zemích se tento počet značně liší. Takovým, dalo by se říci extrémem je Rumunsko, které vede a tvoří největší část souhrnného počtu podniků za EU bez zaměstnání jakéhokoliv zaměstnance. Ve většině zemí ani neexistují společnosti nezaměstnávající žádné zaměstnance, mezi země, které nezaměstnávají žádné zaměstnance, patří: Dánsko, Francie, Lotyšsko, Rakousko a vévodící Rumunsko.

Tabulka 5: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle velikosti (počtu zaměstnanců) při zahájení podnikání v roce 2005

Země, společenství	Počet zaměstnanců			
	žádný	1 až 9	10 a více	Celkem
Evropská unie	42 683	97 050	62 683	202 416
Bulharsko	0	13 647	12 272	25 919
Česká republika	0	12 337	6 395	18 732
Dánsko	2 505	4 384	544	7 433
Estonsko	0	1 981	601	2 582
Francie	3 138	12 656	6 387	22 181
Itálie	0	30 141	7 308	37 449
Litva	0	5 416	2 523	7 939
Lotyšsko	3 900	2 383	1 421	7 704
Lucembursko	0	1 203	1 665	2 868
Rakousko	2 209	8 942	3 937	15 088
Portugalsko	0	32 878	16 441	49 319
Rumunsko	34 069	17 797	19 188	71 054
Slovinsko	0	1 905	263	2 168
Slovensko	0	851	9 398	10 249
Švédsko	0	5 365	555	5 920

Zdroj: Eurostat

Následující tabulka uvádí podniky členěné podle pohlaví zakladatele. Celkově za EU mají muži čtyřnásobnou převahu. Země s největšími rozdíly v počtu společností zakládaných ženou či mužem jsou Rumunsko, Portugalsko, Itálie, Francie a další, nejpatrnější rozdíl je u Rumunska. Nejnižší rozdíly jsou v Estonsku, Slovinsku, Lucembursku, Švédsku a další.

Tabulka 6: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle pohlaví zakladatele v roce 2005

Země, společenství	Ženy	Muži	Celkem
Evropská unie	38 674	161 836	200 510
Bulharsko	7 621	18 298	25 919
Česká republika	4 448	14 284	18 732
Dánsko	950	6 484	7 434
Estonsko	630	1 951	2 581
Francie	3 439	18 742	22 181
Itálie	7 269	30 180	37 449
Litva	2 487	5 452	7 939
Lotyšsko	1 736	5 968	7 704
Lucembursko	392	2 477	2 869
Rakousko	2 720	12 368	15 088
Portugalsko	6 820	42 499	49 319
Rumunsko	10 185	58 961	69 146
Slovinsko	529	1 639	2 168
Slovensko	2 407	7 842	10 249
Švédsko	946	4 974	5 920

Zdroj: Eurostat

Poslední tabulka této kapitoly nás seznamuje s podniky v členění podle věku podnikatele. Kde celkově za EU vítězí věk podnikatelů čtyřicet a více. V jednotlivých zemích jsou pak tyto hodnoty různé, přesto vždy převažuje starší věková kategorie, tedy zmíněných čtyřicet a více. Věkové hodnoty jsou poměrně vyrovnané na Slovinsku a v Estonsku. Francie, Itálie, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a další jsou naopak zeměmi, kde jsou zakladateli převážně lidé vyššího věku.

Tabulka 7: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle věku podnikatele v roce 2005

Země, společenství	Věk			Celkem
	do 30	30 až 39	40 a více	
Evropská unie	27 609	63 894	109 422	200 925
Bulharsko	2 855	7 956	15 107	25 918
Česká republika	3 205	6 562	7 910	17 677
Dánsko	937	2 954	3 542	7 433
Estonsko	437	993	1 152	2 582
Francie	1 281	6 214	14 686	22 181
Itálie	6 053	12 883	18 514	37 450
Litva	1 379	3 087	3 473	7 939
Lotyšsko	479	2 667	4 558	7 704
Lucembursko	231	591	2 045	2 867
Rakousko	940	6 699	7 449	15 088
Portugalsko	6 988	16 531	25 801	49 320
Rumunsko	10 843	17 026	42 749	70 618
Slovinsko	649	615	904	2 168
Slovensko	1 359	4 165	4 725	10 249
Švédsko	707	2 391	2 823	5 921

Zdroj: Eurostat

6. Vyhodnocení zjištěných poznatků

V předchozí kapitole byly analyzovány statistické údaje vztahující se na ČR a EU.

Statistické údaje pro ČR byly rozděleny do dvou časových celků, a to na statistické údaje týkající se období od roku 1992 do roku 1999 a období od vstupu ČR do EU do roku 2009 (tedy od roku 2004 do roku 2009).

V rámci těchto dvou období byly analyzovány statistické údaje týkající se počtu ŽO celkem a v rozdělení na jednotlivé živnosti, dále také počty ŽO vlastněných fyzickými osobami, právníckými osobami a cizinci.

Období od roku 1992 do roku 1999 je charakterizováno vysokým tempem růstu počtu živnostenských oprávnění. Na přelomu let 1997 a 1998 byl zaznamenán mírný pokles. V rozlišení na jednotlivé živnosti je nejvíce ŽO vydávaných pro živnosti volné a naopak nejméně pro živnosti koncesované. Největší počet ŽO je vlastněno fyzickými osobami, který v tomto období neustále roste. Neopomenutelnou složku tvoří také podnikatelé cizinci ve vlastnění počtu ŽO v ČR, které roste opravdu razantním tempem, ovšem v roce 1998 je zaznamenán značný pokles, v dalším roce se znovu rostoucí tendencí.

Od vstupu ČR do EU, tedy od roku 2004 do roku 2007, počty ŽO v ČR mírně rostly, v roce 2008 byl zaznamenán prudký pokles. V rozdělení na jednotlivé živnosti tvoří nejvyšší počet ŽO živnosti volné a nejnižší počet ŽO živnosti koncesované, obdobě jako v předchozích letech. Nejvíce ŽO vlastní fyzické osoby, tyto počty se rok od roku mírně zvyšují, avšak v roce 2008 je zaznamenán značný pokles. U počtu ŽO vlastněných cizinci po vstupu ČR do EU hodnoty každoročně neustále rostou a klesají, ovšem za zmínku stojí velice značný nárůst v roce 2009.

Z grafického znázornění obou období poté jasněji vyplývají již uvedené skutečnosti.

Statistické údaje prezentující EU se vztahují na EU jako celek, ale i na jednotlivé země. Byly zde analyzovány souhrnné údaje 27 států EU z roku 2004 v členění na jednotlivé oblasti činností, kterými se společností zabývají. Z této analýzy vyplynuly následující skutečnosti: nejvíce společností je zaměřeno na oblast obchodních služeb, maloobchodu, stavebnictví, naopak nejméně společností se zabývá těžbou nerostných surovin.

Dále byly v práci prezentovány údaje o hustotě malých a středních podniků v souvislosti s počtem obyvatel v jednotlivých zemích. Z údajů vyplývá, že země s největší

hustotou jsou například ČR, Portugalsko, Španělsko, Itálie a další, nejnižší hustotu má Slovensko.

V práci byly zmíněny také statistické údaje o podnicích řízených zakladateli podle počtu zaměstnanců, pohlaví a věku.

Z údajů týkajících se podniků členěných podle počtu zaměstnanců lze říci, že největší počet podniků spadá do kategorie podniků zaměstnávajících 1 až 9 zaměstnanců a nejmenší počet společností nezaměstnává žádného zaměstnance. Ve více než polovině států EU neexistují společnosti, které by nezaměstnávali byť jen jednoho zaměstnance. Počty se v jednotlivých zemích značně liší. Země, kde existují společnosti nezaměstnávající žádného zaměstnance, jsou zejména Rumunsko, které tvoří největší podíl v celkovém souhrnu za celou EU (80 % z celkového podílu), dále také Francie, Lotyšsko, Dánsko a Rakousko. Země, ve které je nejvíce společností zaměstnávající 10 a více zaměstnanců je Lucembursko.

Statistické údaje všech zemí o podnicích členěných podle pohlaví zakladatele jednoznačně říkají, že v Evropě je čtyři krát více společností založených muži. Nejpatrnější rozdíly v počtech společností založených mužem či ženou jsou zejména v Rumunsku, dále také v Portugalsku, Itálii, Francii a dalších státech. V zemích jako je například Estonsko, Slovinsko, Lucembursko a Švédsko jsou rozdíly nejméně patrné, i přesto, že v žádné z těchto zemí není ani poloviční podíl žen na zakládání společností. Pokud se zamyslíme nad vedoucím postavením mužů, je vcelku logické, mají to tzv. geneticky dáno. Nebudeme rozvádět blíže úděly mužů a žen, přeci ale jen každý má svůj úděl a možná tedy můžeme říci, že ženy bývají trošku zdrženlivější, a nemají rády příliš mnoho rizika, neriskují, nejdou do podnikání naplno a bezhlavě, mají určitou zpětnou vazbu. A možná že i to je důvod, proč nejsou v čele většin společností.

V práci byly analyzovány i statistické údaje o podnicích v členění podle věku podnikatele. Věkové hranice byly stanoveny tři, do 30 let věku, mezi 30 a 39 lety věku a na 40 a více let. V rozdělení společností podle věku zakladatele společností ze statistických údajů vyplývá, že více jak polovina zakladatelů společností v Evropě je starší 40 a více let. V jednotlivých zemích se hodnoty liší, přesto převažuje starší věková kategorie. Společnosti se zakladateli převážně vyššího věku jsou Francie, Itálie, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a další. Země s poměrně vyrovnanými věkovými kategoriemi jsou Slovinsko a Estonsko.

Závěr

Tato práce byla věnována analýze problematiky živnostenského podnikání a formálním (legislativním) pravidlům upravujícím celou problematiku. Závěrem lze říci, že problematika živnostenského podnikání je značně obsáhlá a v mnoha ohledech dosti komplikovaná. Jednotlivá pravidla stanovená státem a institucemi, různé povinnosti a práva podnikatelů, činnost institucí spravujících a dohlížejících na dodržování stanovených pravidel jsou nedílnou součástí pohledu na živnostenské podnikání.

Stát, jakožto instituce, plní v této oblasti neodmyslitelnou součást, je tvůrcem pravidel, ale hlavně řídicím orgánem, správcem a také kontrolorem. Podporuje oblast podnikání legislativní formou a dotváří s EU společné podmínky podpory podnikání v rámci jednotlivých programů podpory.

Podpora podnikání v ČR je zajištěna pomocí institucí, kterými jsou: Hospodářská komora ČR, subjekt zastupující podnikatelskou veřejnost v ČR; Euro Info Centra, síť podporující malé a střední podniky při jejich podnikání na vnitřním trhu Unie; CzechInvest, agentura pro podporu podnikání a investic; Czech Trade, česká vládní agentura na podporu obchodu; Českomoravská záruční a rozvojová banka, napomáhá rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu; Podnikatelská rada, která má pomoci zlepšit spolupráci mezi státní správou a podnikatelskou sférou; Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, sdružení malých a středních podniků a živnostníků ČR, podílí se na informovanosti o možné spolupráci s EU, prosazuje udržování neustálého zájmu a snahy státu vytvářet příznivé podmínky pro podnikání; a Česká podnikatelská reprezentace při EU, prosazuje zájmy českých podnikatelů před institucemi EU v Bruselu a intenzivně sleduje unijní legislativu.

Zajištění podpory podnikání v EU pomocí institucí je tvořena: Enterprise Europe Network, je celoevropská síť zaměřená na poskytování podpůrných služeb a informací pro rozvoj inovačního podnikání; Síť podnikatelských a inovačních center, své aktivity zaměřuje na podporu vzniku a rozvoje firem, které inovují; Systém řešení problémů na vnitřním trhu EU, síť center navzájem spolupracujících při řešení problémů způsobených nesprávnou aplikací evropského práva ze strany správních orgánů; a Evropský hospodářský a sociální výbor, poradní orgán EU, poskytuje odborné poradenství větším institucím EU.

Podpora podnikání je možná v rámci národních nebo evropských politik. Nejvíce finančních prostředků lze čerpat na podporu podnikání v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU, z tzv. evropských fondů.

Ke zlepšení životní úrovně svých obyvatel může v období 2007-2013 čerpat z fondů EU ČR přibližně 26,7 miliard €, což je zhruba 752,7 miliard Kč.

Nástrojem pro realizaci této politiky jsou tzv. fondy EU - 2 strukturální fondy (Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond), a Fond soudržnosti.

Nejvýznamnější Operační programy pro podnikatele jsou: Operační program Podnikání a inovace, Operační program Výzkum a vývoj pro inovace, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, Regionální operační programy, Operační program Praha Konkurenceschopnost.

Cílem práce bylo zjištění odlišností podmínek pro živnostenské podnikání v ČR a EU. Lze říci, že podmínky podnikání v ČR a EU se zásadě neliší, což je převážně způsobeno také harmonizací naší legislativy s legislativou EU.

EU se snaží utvářet legislativní cestou lepší podnikatelské prostředí a má vehementní zájem na zjednodušení a zpřístupnění podnikání všem. Zajišťuje podporu podnikání pomocí institucí a programů, které vytváří.

Dále bylo cílem této práce také porovnání statistických údajů vztahujících se na tuto problematiku v rámci ČR a EU a vyvození závěrů.

Shrme-li všechny skutečnosti uvedené v práci, v rozdělení na ČR a EU, můžeme říci, že počet živnostenských oprávnění v ČR rostl výrazným tempem. V období let 1992 až 1997 byly zaznamenány největší přírůstky v počtu ŽO v ČR, což bylo vyvoláno příchodem nového režimu, otevřením hranic, rozvojem trhu a dalšími faktory. Živnostenskému podnikání se v naší zemi v tomto období velice dařilo.

Vstup ČR do EU v zásadě neměl takřka žádný vliv na problematiku živnostenského podnikání. Počet ŽO až do roku 2007 rostl, následujícího roku však přišel strmý pokles, který byl zapříčiněn snížením poptávky po zboží či službách, vyvolaném začínajícím celosvětovým hospodářským poklesem.

Převážná většina společností v EU se zabývá činností z oblasti obchodních služeb, maloobchodu, stavebnictví a velkoobchodu a nejméně společností se zabývá pak těžbou nerostných surovin.

Nejvíce malých a středních podniků na 1000 obyvatel, tedy největší hustota podniků je v ČR dále také v Portugalsku, Itálii a Španělsku a nejmenší na Slovensku.

Ve většině zemí EU nejsou společnosti, které by nezaměstnávaly žádného zaměstnance. Výjimkou v počtu společností, které nezaměstnávají žádného zaměstnance, je zejména Rumunsko, dále s menším počtem Francie, Lotyšsko, Dánsko a Rakousko. Většina společností zaměstnává 1 až 9 zaměstnanců. Lucembursko je jedinou zemí, ve které je nejvíce společností zaměstnávající 10 a více zaměstnanců.

Dále můžeme říci, že v EU je čtyři krát více společností založených muži. Nejvíce znatelný rozdíl v počtu společností založených ženami a muži je v Rumunsku a nejméně patrný rozdíl je v Estonsku a Slovinsku. Více než polovinu, téměř dvě třetiny podniků je založeno podnikateli staršími 40 let.

Skutečnost, že Evropa je „přestárlá“, se potvrzuje nejen v této práci, na těchto údajích ale i v jiných oblastech a směrech, lze to považovat za problém, který bude muset Evropa v budoucnu řešit.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma procesů na CRM	17
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počty ŽO, podnikatelů a obyvatel v období 1992 až 1999.....	49
Tabulka 2: Počty ŽO, podnikatelů a obyvatel v období 2004 až 2009.....	52
Tabulka 3: Počet společností EU-27 v roce 2004 (tisíce).....	55
Tabulka 4: Hustota malých a středních podniků - počet malých a středních podniků na 1 000 obyvatel, nefinanční sféry ekonomiky, 2005	57
Tabulka 5: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle velikosti (počtu zaměstnanců) při zahájení podnikání v roce 2005	59
Tabulka 6: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle pohlaví zakladatele v roce 2005 ..	59
Tabulka 7: Podniky řízené zakladatelem - v členění podle věku podnikatele v roce 2005	60

Seznam grafů

Graf 1: Celkem živnostenských oprávnění	50
Graf 2: Počet jednotlivých živnostenských oprávnění	50
Graf 3: Počet živnostenských oprávnění vlastněných cizinci.....	51
Graf 4: Celkem živnostenských oprávnění od vstupu ČR do EU.....	53
Graf 5: Vývoj počtu jednotlivých živnostenských oprávnění od vstupu ČR do EU	53
Graf 6: Počet živnostenských oprávnění vlastněných cizinci po vstupu ČR do EU	54
Graf 7: Počet společností EU-27 v roce 2004 (tisíce)	56
Graf 8: Hustota malých a středních podniků - počet malých a středních podniků na 1 000 obyvatel, non-finanční sféry ekonomiky, 2005	58

Seznam příloh

Příloha 1 – Schéma procesů na CRM

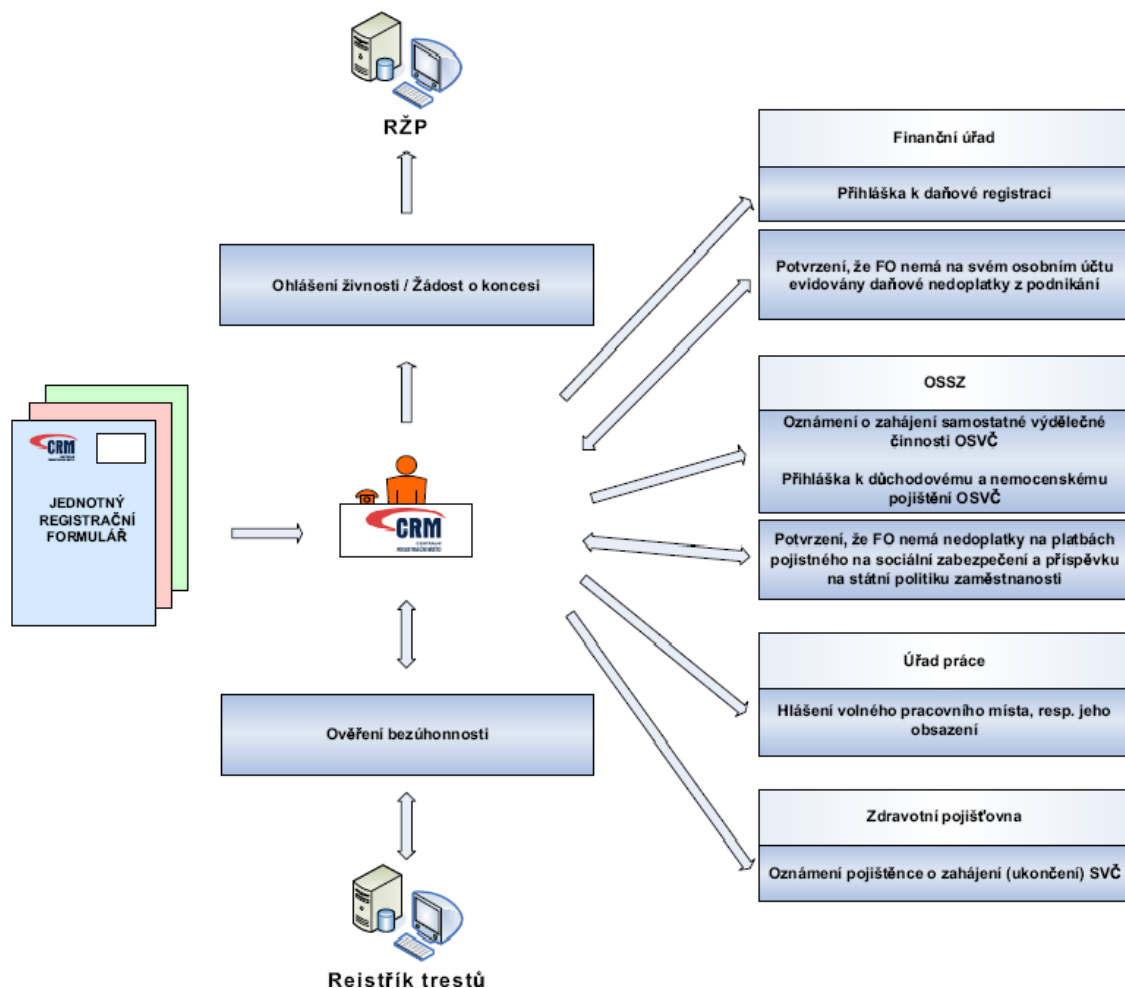
Příloha 2 – Charakteristika jednotlivých programů

Seznam literatury

- [1] Česko. Zákon č. 455/1991 Sb. ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání. In Sbírnka zákonů České republiky. 2008.
- [2] ŠTĚPÁNOVÁ, Silvie. Zakládáme a provozujeme živnost. 1.vyd. Brno : Computer Press, a. s., 2007. 224 s. ISBN 97-88025117354.
- [3] PRŮCHA, Petr. Živnostenské oprávnění. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1997. 256 s. ISBN 80-210-1656-6
- [4] KLUSOŇ, Václav. Instituce a odpovědnost : k filozofii ekonomické vědy. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 319 s. ISBN 80-246-0722-0.
- [5] Kolektiv autorů. Soukromé podnikání. Praha : Juriservis, 1990. 331 s. ISBN 80-900079-0-2.
- [6] NĚMEC, Václav. Organizace výrobních živností a malých podniků. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1995. 73 s. ISBN 80-85865-43-2.
- [7] Ec.europa.eu [online]. 1995-2009 [cit. 2009-05-25]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/youreurope/business/index_cs.htm>.
- [8] MPO.cz [online]. 2005 [cit. 2009-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/>>.
- [9] Komora.cz [online]. 2006 [cit. 2009-05-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/o-nas-5/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky-2/>>.
- [10] RZP.cz [online]. ICZ, a.s., 2006 [cit. 2009-05-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>.
- [11] Epp.eurostat.ec.europa.eu [online]. 2010, [cit. 2010-04-26]. Database. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database>
- [12] Podnikatel.cz [online]. 2007-2009 [cit. 2009-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/zivnosti/>>. ISBN 1802-8012.
- [13] Portal.gov.cz [online]. 2003-2009 [cit. 2009-05-27]. Dostupný z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/_s.155/8714?ks=883>.
- [14] Businessinfo.cz [online]. 1997-2009 [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/podpora-podnikani-dotace/1000438/>>.
- [15] MANDYSOVÁ, Ivana. Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii. 1. vyd. Univerzita Pardubice, 2009. 174 s. ISBN 978-80-7395-220-4.

Příloha 1

Schéma procesů na CRM

Charakteristika jednotlivých programů

Operační program Podnikání a inovace

Operační program Podnikání a inovace je považován za hlavní programový dokument realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v oblasti průmyslu a významným nástrojem realizace Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007-2013.

Tento program navazuje na předchozí Operační program Průmysl a podnikání, který byl vyhlášen po vstupu naší země do Evropské unie pro zkrácené programovací období let 2004–2006.

Jeho realizace proběhne v rámci cíle "Konvergence" a bude se vztahovat na celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy. Spolufinancován bude z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Byl vytvořen v návaznosti na hlavní strategické dokumenty ČR (Strategie hospodářského růstu ČR, Strategie regionálního rozvoje, Národní inovační politika apod.). Program je v souladu s Obecnými zásadami pro politiku soudržnosti Evropské unie 2007-2013 a rozpracovává významnou část strategického cíle Národního rozvojového plánu ČR 2007-2013 "Konkurenceschopná česká ekonomika".

Globálním cílem tohoto programu je do konce programovacího období zvýšit konkurenceschopnost české ekonomiky a přiblížit inovační výkonnost oblasti průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí v Evropě.

„Mezi specifické cíle tohoto programu patří například:

- a) zintenzivnit aktivitu malých a středních podniků,
- b) zvýšit inovační činnost v průmyslu,
- c) zintenzivnit zavádění inovací, technologií, výrobků a služeb,
- d) zvýšit účinnost užití energií v průmyslu a využití obnovitelných, příp. i druhotných zdrojů energie (vyjma podpory spaloven),
- e) povzbudit spolupráci sektoru průmyslu s výzkumem a vývojem,
- f) zefektivnit využití lidského potenciálu v průmyslu,
- g) zkvalitnit podnikatelskou infrastrukturu,
- h) zintenzivnit rozvoj poradenských služeb pro podnikání,

- i) zintenzivnit rozvoj informačních služeb pro podnikání.“ [14]

Prioritní osy programu, oblasti podpory a jednotlivé programy [14]

Prioritní osa 1 - Vznik firem

V této ose se jedná o poskytnutí podpory začínajícím podnikatelům v rámci programu Start a o využití nových finančních nástrojů spravované programem Finanční nástroje.

Prioritní osa 2 - Rozvoj firem

Prioritní osa 2 obsahuje bankovní nástroje podpory malých a středních podniků s programy Progres a Záruka. Dále také podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb v rámci programů Rozvoj, ICT a strategické služby, ICT v podnicích.

Prioritní osa 3 - Efektivní energie

Rozpracovává koncepci úspor energie a obnovitelné zdroje energie programem Ekoenergie.

Prioritní osa 4 - Inovace

V prioritní ose 4 se jedná o zvyšování inovační výkonnosti podniků v rámci programu Inovace a o kapacity pro průmyslový výzkum a vývoj programem Potenciál.

Prioritní osa 5 - Prostředí pro podnikání a inovace

Do této osy jsou zařazeny platformy spolupráce v programech Spolupráce a Prosperita, infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů s programem Školící střediska a infrastruktura pro podnikání v programu Nemovitosti.

Prioritní osa 6 - Služby pro rozvoj podnikání

Řadí se sem podpory poradenských a marketingových služeb s programy Poradenství a Marketing.

Prioritní osa 7 - Technická pomoc

Operační program Životní prostředí

O podporu v rámci toho programu mohou žádat obce, kraje, státní organizace a podniky, příspěvkové organizace a organizační složky obcí, krajů a státu, nestátní neziskové organizace, fyzické osoby, podnikatelé, společenství vlastníků jednotek, veřejné výzkumné instituce a další.

Tento program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti.

„Operační program Životní prostředí spadá mezi tematické operační programy v cíli Konvergence a z pohledu finančních prostředků je druhým největším českým operačním programem: z fondů EU je pro něj vyčleněno 4,92 mld. € (cca 138,68 mld. Kč), což činí přibližně 18,4 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,87 mld. €.“ [14]

Obsahuje celkem 8 prioritních os členících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, případně ještě podoblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Jednotlivé prioritní osy: [14]

Prioritní osa 1

Z fondů EU vyčleněno 1,99 mld. €, tj. 40,4 % operačního programu životní prostředí.

Jedná se o zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.

Např. výstavba, rekonstrukce či intenzifikace čistíren odpadních vod a stokových systémů.

Prioritní osa 2

Na prioritní osu 2 je z fondů EU vyčleněno 0,63 mld. €, tj. 12,9 % operačního programu životní prostředí.

Jde o zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí.

Např. rekonstrukce a pořízení spalovacích zdrojů pro snížení spotřeby a omezení emisí, pořízení spalovacích zařízení se značkou ekologicky šetrný výrobek.

Prioritní osa 3

Na tuto osu je z fondů EU vyčleněno 0,67 mld. €, tj. 13,7 % operačního programu životní prostředí.

Osa pojednává o udržitelném využívání zdrojů energie.

Např. instalace větrných elektráren, aplikace technologií na využití odpadního tepla, zateplovací systémy budov.

Prioritní osa 4

Z fondů EU vyčleněno 0,78 mld. €, tj. 15,8 % operačního programu životní prostředí.

Osa rozpracovává zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží.

Např. budování systémů odděleného sběru odpadů, budování zařízení na využívání odpadů.

Prioritní osa 5

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 0,06 mld. €, tj. 1,2 % operačního programu životní prostředí.

Jedná se o omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik.

Např. zpřístupňování informací o životním prostředí uživatelům Internetu.

Prioritní osa 6

Na tuto osu je z fondů EU vyčleněno 0,60 mld. €, tj. 12,2 % operačního programu životní prostředí.

Pojednává o zlepšování stavu přírody a krajiny.

Např. opatření k uchování a zvyšování početnosti druhů, obnova a výstavba návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích, ptačích oblastech, evropsky významných lokalitách, přírodních parcích a geoparcích.

Prioritní osa 7

Z fondů EU vyčleněno 0,04 mld. €, tj. 0,9 % operačního programu životní prostředí.

Definuje rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvěta.

Např. nákup, rekonstrukce, výstavba a technické vybavení objektů za účelem vzniku nových center a poraden.

Prioritní osa 8

Na prioritní osu 8 je z fondů EU vyčleněno 0,14 mld. €, tj. 2,9 % operačního programu životní prostředí.

Jde hlavně o technickou pomoc.

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení operačního programu životní prostředí, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu.

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace v podobě schválené Evropskou komisí dne 1. 10. 2008.

O podporu mohou žádat veřejné vysoké školy, státní vysoké školy, soukromé vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, resortní výzkumné ústavy, neziskové instituce, jimi vytvořené právnické osoby, Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest a další.

Řídícím orgánem tohoto programu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR -Odbor programu Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

„Tento program také spadá mezi tematické operační programy v cíli Konvergence a z pohledu finančních prostředků je čtvrtým největším českým operačním programem: z fondů EU je pro něj vyčleněno 2,07 mld. € (cca 58,39 mld. Kč), což činí přibližně 7,76 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,36 mld. €.“ [14]

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace obsahuje 4 prioritní osy: [14]

Prioritní osa 1 - Rozvoj kapacit výzkumu a vývoje

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 971,2 mil. €, tj. 46,9 % operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Např. obnova a budování výzkumných a vývojových laboratoří, nových ústavů či institucí, center excelence včetně výstavby nových objektů a jejich vybavení moderní přístrojovou technikou.

Prioritní osa 2 - Rozvoj kapacit pro spolupráci veřejného sektoru se soukromým ve výzkumu a vývoji

Z fondů EU vyčleněno 550,8 mil. €, tj. 26,6 % operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Např. obnova a budování výzkumných a vývojových laboratoří, nových ústavů či institucí, a jejich vybavení příslušnou moderní přístrojovou technikou v souvislosti s budoucím vývojem nových technologií.

Prioritní osa 3 - Posilování kapacit vysokých škol pro terciární vzdělávání

Na osu 3 je z fondů EU vyčleněno 507,3 mil. €, tj. 24,5 % operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Např. výstavba, rekonstrukce a rozšíření kapacit, využitelných pro terciární vzdělávání apod.

Prioritní osa 4 - Technická pomoc

Na osu 4 je z fondů EU vyčleněno 41,4 mil. €, tj. 2,0 % operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace., výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu apod.

Operační program Doprava

„Operační program Doprava spadá mezi tematické operační programy v cíli Konvergence a z pohledu finančních prostředků je největším českým operačním programem: z fondů EU je pro něj vyčleněno 5,76 mld. € (cca 162,41 mld. Kč), což činí přibližně 21,6 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 1,01 mld. €.“ [14]

O podporu mohou žádat v rámci tohoto programu vlastníci a správci dotčené infrastruktury, vlastníci drážních vozidel a provozovatelé drážní dopravy, vlastníci překládacích mechanismů u multimodální dopravy a další.

Řídícím orgánem programu je Ministerstvo dopravy ČR - odbor fondů EU.

Tento program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti.

Operační program Doprava obsahuje 8 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Jednotlivé prioritní osy: [14]

Prioritní osa 1 - Modernizace železniční sítě TEN-T

Z fondů EU vyčleněno: 1,61 mld. €, což je 28,0 % operačního programu Doprava.

Např. modernizace tranzitních koridorů a rozhodujících železničních uzlů na síti TEN-T, zajišťování interoperability implementací TSI a dálkového řízení provozu, včetně úprav vozidel.

Prioritní osa 2 - Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T

Prostředky z fondů EU: 1,86 mld. €, což je 32,2 % operačního programu Doprava.

Např. výstavba dalších úseků sítě TEN-T, modernizace a zkapacitnění již provozovaných úseků kategorie D, R a ostatních silnic I. tříd sítě TEN-T, koordinované řízení dopravního provozu, systémy zjišťující výskyt dopravní nehody.

Prioritní osa 3 - Modernizace železniční sítě mimo sít' TEN-T

Z fondů EU: 0,75 mld. €, což je 13,0 % operačního programu Doprava.

Např. modernizace důležitých železničních uzlů, rekonstrukce železničních tratí, vč. zajištění interoperability, postupná elektrizace dalších železničních tratí.

Prioritní osa 4 - Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T

Z fondů EU vyčleněno: 0,86 mld. €, což je 15,0 % operačního programu Doprava.

Např. modernizace a odstraňování závad na silnicích I. třídy, budování obchvatů a zklidňováním dopravy v obydlené zástavbě, implementace telematických systémů na silnicích I. třídy.

Prioritní osa 5 - Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v hl. m. Praze

Z fondů EU vymezeno: 0,30 mld. €, což je 5,2 % operačního programu Doprava.

Např. vybudování systému řízení a regulace městského silničního provozu pro optimalizaci propustnosti uzlů na hlavní uliční síti města, výstavba nových úseků metra.

Prioritní osa 6 - Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy

Z fondů EU: 0,27 mld. €, což je 4,7 % operačního programu Doprava.

Např. zlepšení stavu infrastruktury vodní dopravy řešením problémů splavnosti na dopravně významných vnitrozemských vodních cestách, modernizace říčních plavidel.

Prioritní osa 7 a 8 - Technická pomoc

Z fondů EU vyčleněno: 0,11 mld. €, což je 1,9 % operačního programu Doprava.

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení operačního programu Doprava., výběr projektů, monitoring projektů a programu, publicita programu.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

„Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je jedním ze tří programů pro realizaci podpory z Evropského sociálního fondu v oblasti rozvoje lidských zdrojů v České republice na období 2007-2013. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je spolufinancován z Evropského sociálního fondu, přičemž celková alokace na tento program pro příští rozpočtové období činí 1811,8 mil. €. To představuje 7% z celkové sumy z fondů EU pro ČR.“ [14]

Řídicím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

„Globálním cílem operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost na období 2007-2013 je "Zvýšit zaměstnanost lidí v ČR na úroveň průměru 10 nejlepších zemí EU". Tento cíl zajišťuje realizaci Strategických cílů Národního rozvojového plánu 2007-2013 "Otevřená, flexibilní a soudržná společnost" a "Konkurenceschopná česká ekonomika" a je plně v souladu se třetí obecnou zásadou Politiky soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti (Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013) - Více a lepších pracovních míst a se Strategií hospodářského růstu ČR.“ [14]

„Specifické cíle programu:

- a) zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- b) zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti,
- c) posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených,
- d) posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb,
- e) zintenzivnění mezinárodní spolupráce v lidských zdrojích a zaměstnanosti.“ [14]

Prioritní osy a oblasti podpory programu [14]

Prioritní osa 1 - Adaptabilita

Z fondů EU vyčleněno: 597,9 mil. €, což je 33,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Např. další profesní vzdělávání podporované zaměstnavateli, tvorba nových vzdělávacích programů pro zaměstnance včetně přípravy podnikových lektorů a instruktorů.

Prioritní osa 2 - Aktivní politiky trhu práce

Prostředky z fondů EU: 597,9 mil. €, což je 33,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Např. rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání, bilanční a pracovní diagnostika, podpora veřejně prospěšných prací a krátkodobých pracovních příležitostí, zajištění odborné praxe, podpora nových forem zaměstnání pro uplatnění žen a mladých lidí na trhu práce, podpora začínajícím OSVČ.

Prioritní osa 3 - Sociální integrace a rovné příležitosti

Z fondů EU: 398,6 mil. €, což je 22,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Např. poskytování sociálních služeb a podpora dalších nástrojů, které vedou k sociálnímu začleňování a k prevenci sociálního vyloučení, transformace pobytových zařízení pro cílové skupiny osob, zavádění procesu zvyšování kvality, kontroly a zajištění dostupnosti sociálních služeb, vzdělávací programy, kurzy, odborné vzdělávání pro sociálně vyloučené.

Prioritní osa 4 - Veřejná správa a veřejné služby

Prostředky z fondů EU vyčleněny ve výši: 108,7 mil. €, což je 6,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Např. zefektivnění řízení lidských zdrojů ve veřejné správě, včetně vzdělávání zaměstnanců úřadů veřejné správy, politiků včetně zastupitelů územních samosprávných celků, metodiků a školitelů pro veřejnou správu.

Prioritní osa 5 - Mezinárodní spolupráce

Z fondů EU vyčleněno: 36,2 mil. €, což jsou 2,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Např. výměna zkušeností a přenos dobré praxe mezi členskými státy v otázkách týkajících se věcného zaměření Evropského sociálního fondu.

Prioritní osa 6 - Technická pomoc

Z fondů EU: 72,5 mil. €, což jsou 4,0 % operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení programu, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu.

Integrovaný operační program

„Integrovaný operační program je zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj:

rozvoj informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik., [14]

Žadatelé o podporu mohou být školy a školská zařízení, organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství, instituce vědy a výzkumu, ústřední orgány státní správy a jimi řízené organizace, obce, kraje, zdravotnická zařízení, zaměstnavatelé, občané s trvalým pobytem v ČR a další.

Řídicím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - odbor řízení operačních programů.

Program je financován z: Evropského fondu pro regionální rozvoj.

„Integrovaný operační program spadá mezi tematické operační programy v cíli Konvergence a je pro něj vyčleněno 1,58 mld. € (cca 44,70 mld. Kč), což činí přibližně 5,82 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,28 mld. €.“ [14]

V rámci 6 prioritních os je program rozdělen na logické celky, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí intervence, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Jednotlivé prioritní osy: [14]

Prioritní osa 1 - Modernizace veřejné správy

Na prioritní osu 1 je z fondů EU vyčleněno 334,5 mil. €, tj. 21,1 % integrovaného operačního programu.

Např. výstavba datových sítí pro potřeby služeb veřejné správy, elektronizace služeb veřejné správy, a to i v oblasti justice (e-justice), daňové správy (e-komunikace) nebo celní správy, kultury (e-kultura), vzdělávání (e-učení), zdravotnictví (e-zdraví), dopravy (e-doprava).

Prioritní osa 2 - Zavádění ICT v územní veřejné správě

Zde je vyčleněno 170,8 mil. €, tj. 10,8 % integrovaného operačního programu.

Např. pořízení technologického řešení umožňující zvýšení využívání e-Governmentu v podmínkách územní veřejné správy, digitalizace vybraných datových zdrojů a zabezpečení

jejich zpřístupňování všem oprávněným subjektům, zřizování tzv. kontaktních míst veřejné správy - zapojování regionálních a místních pracovišť k tzv. Czech Point.

Prioritní osa 3 - Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb

Prostředky na prioritní osu 3 z fondů EU jsou ve výši 545,1 mil. €, tj. 34,5 % integrovaného operačního programu.

Např. investiční podpora procesu a zavádění jednotného přístupu v transformaci pobytových zařízení sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, investiční podpora služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

Prioritní osa 4 - Národní podpora cestovního ruchu

Na prioritní osu 4 je z fondů EU vymezeno 65,2 mil. €, tj. 4,1 % integrovaného operačního programu.

Např. zavedení národního informačního a rezervačního systému, zavádění a informační podpora národních a mezinárodních standardů ve službách cestovního ruchu (certifikace, metodika apod.), prezentace a propagace kulturního a přírodního dědictví.

Prioritní osa 5 - Národní podpora územního rozvoje

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 420,9 mil. €, tj. 26,6 % integrovaného operačního programu.

Např. budování a zefektivnění celostátně působících center identifikace, dokumentace, uchování, prezentace a využití nemovitého kulturního dědictví ČR, revitalizace veřejných prostranství v rámci problémových sídlišť (úpravy sídlištního prostoru).

Prioritní osa 6 - Technická pomoc

Na prioritní osu 6 je z fondů EU vyčleněno 45,9 mil. €, tj. 2,9 % integrovaného operačního programu.

Financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení integrovaného operačního programu, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky z programu apod.

Regionální operační programy

Globálním cílem tohoto programu je značné urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a zlepšení kvality života obyvatel, při respektování vyváženého a udržitelného rozvoje regionů vycházející z využití jejich potenciálu.

„Zaměření podpor Regionálních operačních programů (specifické cíle):

- a) modernizace technické infrastruktury zvyšující přitažlivost regionu pro investice při zohledňování ochrany životního prostředí,
- b) zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků včetně prostředí pro inovace a vytváření nových pracovních příležitostí,
- c) zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionu a na vytváření pracovních příležitostí,
- d) modernizace a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově, související s rozvojem hmotného prostředí, lidských zdrojů, kultury a volnočasových aktivit, přispívajících ke zvýšení atraktivity těchto území pro hospodářský rozvoj.“

[14]

Pro programové období 2007-13 se připravuje 7 regionálních operačních programů v rámci každého regionu soudržnosti ČR. Řídicím orgánem odpovědným za řádnou realizaci regionálního operačního programu je Regionální rada příslušného regionu soudržnosti.